



Şüpheli İntihar Soruşturamalarında “Psikolojik Otopsi” Kavramı Üzerine^(*)



The Concept of “Psychological Autopsy” in Investigations of Suspected Suicides

Yasemin BABA



Cumhuriyet Savcısı, Doktor
İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi

Anahtar Kelimeler

İntihar,
İntihara Yönlendirme,
Cinayet,
Psikolojik Otopsi,
Bilirkişi.

Öz

İntihar, ölenin yakınları açısından acı verici ve kabullenilmesi zor bir durumdur. Adli makamlar açısından ise daima şüpheli bir ölüm olarak görülür ve soruşturma konusu edilir. Bu soruşturamaların hedefi; somut olayda gizlenmiş bir cinayet ya da “intihara yönlendirme” etkisi olup olmadığını belirlemektir. Her iki durumda da delillendirme ve sübut bakımından son derece zor ve ailenin yas süreci ile kesişen bir adli soruşturma söz konusu olacaktır. Tüm bunlara ilaveten TCK’nın 84. maddesinde düzenlenen intihara yönlendirme suçu, ceza hukuku profesyonelleri açısından bile teorik zorlukları olan bir suç tipidir. İntihar, üçüncü kişiler açısından öngörülmesi mümkün olmayan çok katmanlı nedensel süreçlerin ürünü olabilir. O halde bu süreçlere teması bulunan kişilerin ceza sorumluluğu nasıl belirlenecektir? Psikolojik otopsi yöntemi bu noktada neyi vadediyor? Çalışmamızda bu konuyu, Yargıtay uygulamasından örnekler üzerinden çeşitli alanlardan okuyuculara hitap edebilecek bir dille ele almaya çalıştık.

Keywords

Suicide,
Incitement to Suicide,
Homicide,
Psychological
Autopsy,
Expert Witness.

Abstract

Suicide is a painful and difficult situation for the loved ones of the person who dies. From the perspective of legal authorities, however, it is always considered a suspicious death and becomes the subject of an investigation. The purpose of these investigations is to determine whether there is a hidden murder or whether someone has influenced or encouraged the person to commit suicide. Both situations involve serious challenges in terms of proving and gathering evidence, and they often overlap with the grieving process of the family. In addition, the crime of ‘inciting suicide’, regulated under Article 84 of the Turkish Penal Code, is a concept that even legal professionals find difficult in theory. Suicide can result from complex and unpredictable chains of causes that are hard for outsiders to foresee. So, how can we determine the legal responsibility of people who might have been involved in these processes in some way? What does the method of psychological autopsy offer at this point? In this study, we aimed to explore these questions through real cases from the decisions of the Court of Cassation, in a language that can appeal to readers from different fields.

^(*) Araştırma Makalesi.
Hakem denetiminden geçmiştir.

Gönderim Tarihi: 01.09.2025, Kabul Tarihi: 29.12.2025.



GİRİŞ

Hukukumuzda intihara teşebbüsün bizatihi kendisi suç değildir¹. Ancak kanun koyucu yaşam hakkının çok yönlü bir şekilde korunabilmesi için bir kimseyi intihara yönlendirmeyi suç saymıştır. Bu sebeple adli yönden her intihar vakası “şüpheli ölüm” olarak ele alınır ve soruşturma konusu edilir². Bu durum, devletin ölümlü olaylardaki “etkin soruşturma” yükümlülüğünün de bir parçasıdır³. İntihar soruşturmalarının merkezinde iki temel amaç vardır: İntihar görünümlü bir cinayetin gözden kaçırılmaması ve Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 84. maddesi bağlamında müntehiri⁴ intihara yönlendiren bir fiilin bulunup bulunmadığının saptanması. Bu olasılıkların bertaraf edildiği durumlarda kişilerin intihar etmesine neden olan hayat olayları ve insan ilişkileri esasen ceza hukukunun ilgi alanına girmez. Söz gelimi; ekonomik zorluklar, işsizlik, boşanma, duygusal ilişkilerdeki hayal kırıklıkları, iş yerindeki mobbing, akran zorbalığına maruz kalma, herhangi bir suçun mağduru olma vb. durumlar intiharın ruhsal tetikleyicileri olabilir. Ancak bizatihi hukuka aykırılık teşkil eden eylemler kendi adli ve/veya idari yaptırımlarına ilaveten “tipik bir fiil” olarak vasıflandırılmadıkları sürece intihar eylemine bağlı olarak ayrıca bir ceza sorumluluğu üretmez. Buna karşın intihara yönlendirme suçunun, bizatihi suç olmayan bir fiile şerikliğin cezalandırılmasını sağlayan kendine özgü yapısı sebebiyle, çeşitli hayat olaylarının tipiklik sınırları içerisinde konumlandırılmasında güçlükler ile karşılaşmaktadır⁵.

Elbette bir olayın cinayet mi intihar mı olduğu ya da intiharın bir başkasının yönlendirmesi ile mi gerçekleştiği soruları esasen detaylı bir adli tahkikat, (fiziksel) otopsi ve nitelikli bir olay yeri incelemesi neticesinde belirlenecektir. Ancak özellikle son yıllarda, ölümlü olaylarda (bilhassa da yüksekten düşme sonucu ölümlerde) “psikolojik otopsi” yaklaşımından istifade edilebileceği, hatta edilmesi gerektiği yönünde görüşler dile getirilmeye başlanmıştır. Bu talep basında da giderek artan ölçüde yer bulmaktadır⁶. Kavramın “havalı” yapısı ve ilgi çekici içeriği bir kenara bırakılacak olursa çalışmamız açısından önem taşıyan tarafı ceza soruşturmalarına katkı sağlama potansiyeli olup olmadığının belirlenmesidir. Zira adli soruşturmalar muntazaman yapılsa bile bazı olayların oluşuna dair kesin tespitler yapmak son derece zordur.

Bu bağlamda çalışmamızda; intihara yönlendirme, ikili ölüm ve cinayet şüphesi bulunan intihar olaylarında psikolojik otopsinin ne anlam ifade edebileceğini belirlemeye çalıştık. Bu maksatla öncelikle kavrama ilişkin genel açıklamalar yapılmış ve uygulama örnekleri verilmiştir. Çalışmanın amacı bir suç tipi incelemesi yapmak olmadığından TCK’nın 84. maddesinde düzenlenen intihara yönlendirme suçuna sadece zorunlu bir kısım açıklamaları yapabilmek amacıyla değinilmiştir. TCK’nın 84. maddesine ilişkin içtihatların kısıtlı olmasına rağmen çalışma mümkün olduğunca uygulamadan örnekler ile de zenginleştirilmeye çalışılmıştır.

¹ Modern hukuk sistemleri intiharı daha ziyade bir toplum sağlığı sorunu olarak ele almaktadır. Dünya Sağlık Örgütü’nün Mart 2025 tarihli bir açıklamasına göre dünyada her yıl 720.000’den fazla insan intihar sebebiyle hayatını kaybetmektedir. 15-29 yaş aralığındaki kişilerde intihar, üçüncü yaygın ölüm nedenidir. Bkz. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/suicide> (ET: 30.08.2025).

² Bu yaklaşımın, intihar girişiminde bulunan hastaya klinik müdahaleyi zorlaştırması sebebiyle yapılan bir eleştiri için bkz. ÖZSAN, Hüseyin H. / SAYIL, Işık / DEVRİMCİ, Halise: “İntihar Olgusunun Adli Yönü Üzerine Bir Çalışma”, *Düşünen Adam*, 1994, Cilt 7, Sayı 1-2, s. 21.

³ HUYSAL, Ayşegül: *Türk Ceza Kanunu’nda İntihara Yönlendirme Suçu*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019, s. 149.

⁴ <https://sozluk.gov.tr/?ara=müntehir> (ET: 30.08.2025). Günümüz Türkçesinde kullanımı nadir olsa da “intihar eden” manasında “müntehir” kavramının yargı uygulamasında ve literatürde halen tercih edildiğini görüyoruz. Bu sebeple çalışmamızda yer yer biz de kullandık.

⁵ TOKDEMİR, Sercan: “Türk Ceza Kanunu’nda Düzenlenen İntihara Yönlendirme Suçunun Tipikliği Kapsamında Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar ve Bu Sorunlara İlişkin Bazı Öneriler”, *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2025, Cilt 12, Sayı 1, s. 319.

⁶ Örneğin; <https://www.milliyet.com.tr/gundem/prof-dr-hakan-kar-duygu-delene-psikolojik-otopsi-yapilmali-6532766>, <https://uskudar.edu.tr/tr/icerik/4536/prof-dr-nevzat-tarhan-toplu-intiharda-psikolojik-otopsi-onemli>, <https://www.indyturk.com/node/109601/intiharlarda-psikolojik-otopsi-donemi>, <https://www.hukukihaber.net/psikolojik-otopsi-onerisi-ve> <https://www.memurlar.net/haber/882726/rabia-naz-komisyonda-psikolojik-otopsi-onerisi.html> (ET: 30.08.2025).

I. PSİKOLOJİK OTOPSİ KAVRAMI

A. Tanımı ve Amacı

Psikolojik otopsi⁷ kavramının fiziksel otopsi kavramından üretilerek kullanıldığı açıktır. Literatürde psikolojik otopsi; tamamlanmış (ölümle sonuçlanmış) bir intiharın geriye dönük (*retrospektif*) olarak incelenmesi şeklinde tarif edilmektedir⁸. Bu bağlamda; intihar edenin biyografisi, adli tahkikat verileri, tıbbi kayıtlar ve ölenin yakın çevresi ile yapılan görüşmelerden elde edilen bilgilerin birleştirilmesi suretiyle ölüm öncesi zihinsel durumunun yeniden yapılandırılması hedeflenmektedir⁹. Özetle psikolojik otopsi, tamamlanmış intiharlarda kişiyi intihara sürükleyen içsel (ruhsal) ve dışsal (çevresel) sebepleri tespit etmeye yönelik araştırmaya denilmektedir¹⁰. Bu tanımdan hareket edildiğinde, intihar soruşturmasının delil toplama süreci ile büyük ölçüde örtüştüğü açıktır¹¹. Zira her ikisinde de ölenin; yaşı, cinsiyeti, medeni durumu, öğrenim durumu, mesleği, yaşam biçimi, yakın çevresi ile ilişkileri, kişilik yapısı¹², varsa psikiyatrik hastalıkları¹³, uyuşturucu-uyarıcı madde kullanımı, belirgin kronik stres sebepleri, ölenin çevresine intihar düşüncesinden bahsedip bahsetmediği, daha önce intihar girişimi olup olmadığı, ailede intihar vakası bulup bulunmadığı, sözlü veya yazılı bir mesaj bırakıp bırakmadığı vb. hususlar incelenmektedir. Ancak elbette bu süreci yönetenler ilkinde hukukçular iken diğerinde (nitelikleri hususunda bir netlik olmasa da) ruh sağlığı alanında çalışan sağlık profesyonelleridir. Psikolojik otopsinin, adli açıdan kolluk kuvvetlerinin araştırmalarına tamamlayıcı bir bakış açısı sunabileceği¹⁴, şüpheli ölüm vakalarında fiziksel otopsi-

⁷ Bu yöntemde; toksikoloji, beyin patolojisi gibi tıbbi bulgular da değerlendirildiğinden “psikiyatrik otopsi” kavramının önerilmesi hususunda bkz. BENDHEIM Otto L: “The Psychiatric Autopsy: Its Legal Application”, *Bulletin of the American Academy of Psychiatry and the Law*, 1979, Cilt 7, Sayı 4, s. 400.

⁸ Bu yaklaşımın ilk defa 1950’lerde ABD’de uygulandığı belirtilmektedir. MURTHY, Vasudeva: “Psychological Autopsy-A Review”, *Al Ameen Journal of Medical Sciences*, 2010, Cilt 3, Sayı 3, s. 177; FREI, Andreas: “Plädoyer für eine Psychologische Autopsie”, *Kriminalistik-Schweiz*, 2012, Sayı 1, s. 48; ÇETİNKAYA BÜYÜKBODUR, Aysin: “İntihar Girişimleri ve Retrospektif Sosyal İnceleme”, *Sosyal Çalışma Dergisi*, 2019, Cilt 3, Sayı 1, s. 33; İLTAŞ, Yiğit / İŞİK YILMAZ, Berfin: “Psikolojik Otopsi Yönteminin İntihara Yönelendirme Suçu Bakımından Değerlendirilmesi”, *Legal Hukuk Dergisi*, 2025, Cilt 23, Sayı 273, s. 3015. Bu konu hakkındaki literatür incelendiğinde hala en belirgin etkisinin Anglo-Amerikan sisteminde olduğu söylenebilir. Yöntemin sadece Küba’da Sağlık Bakanlığı tarafından standardize bir protokol olarak kabul edildiği bilinmektedir. SABLONE, Sara / BELLINO, Mara / CARDINALE, Andrea Nicola / VIOLANTE, Maria Grazia / RISOLA, Roberta / MAGNO, Antonella / PIERRO, Vincenzo / GRATAGLIANO, Ignazio: “Psychological Autopsy: A Powerful Tool in Forensic Investigations”, *Forensic Sciences*, 2024, Cilt 4, Sayı 4, s. 636.

⁹ TAKTAK, Şafak / ÜZÜN, İbrahim / BALCIOĞLU, İbrahim: “İstanbul’da Tamamlanmış İntihar Olgularının Psikolojik Otopsi”, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2012, Cilt 13, Sayı 2, s. 118; GÖNENİR ERBAY, Lale / CELBİŞ, Osman / ORUÇ, Mücahit / KARLIDAĞ, Rifat: “Adli Tıp Kurumu Malatya Grup Başkanlığı’na Gelen Tamamlanmış İntihar Olgularının Psikolojik Otopsi Yöntemi ile İncelenmesi”, *Adli Tıp Dergisi*, 2020, Cilt 34, Sayı 1, s. 2; AK, Mehmet / ÖZMENLER, Kamil Nahit / ÖZŞAHİN, Aytekin: “Psikolojik Otopsi ve Türkiye’deki Uygulamaları”, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2009, Cilt 10, Sayı 4, s. 332; KALE, Gülşah Şükran / HANCI, İ. Hamit / DEMİRBAŞ, Hatice: “Psikolojik Otopsi: Adli Alanda Çalışanlar Bu Kavramı Biliyorlar mı?”, *Kriz Dergisi*, 2019, Cilt 27, Sayı 3, s. 114; GÜRGEZOĞLU YAPAR, Esra: “Psikolojik Otopsi”, *2. Uluslararası Şiddet Anlamak Kongresi*, 2020, İstanbul (Psikolojik Otopsi), s. 277; FREI, s. 48.

¹⁰ KÖMÜR, İlhami / ÖZDEMİREL, Rifat Özgür / ÖZVER, İsmail / ÖZBAY, Mehmet / ŞAHİN, Esra / GÜRLER, Ahmet Selçuk: “Psikolojik Otopsi; İntihara Sürükleyen Sebebin Otopside Tespit Edildiği Bir Olgu Sunumu”, *Adli Tıp Dergisi*, 2025, Cilt 29, Sayı 1, s. 61; SEHLİKOĞLU, Kerem / SEHLİKOĞLU, Şeyma: “Bir Hastane Çalışanının Siyanür Alarak İntiharı ve Psikolojik Otopsi: Olgu Sunumu”, *KSÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 2022, Cilt 13, Sayı 3, s. 243.

¹¹ ÖZDEMİR, Çağlar / TUĞCU, Harun / ASİL, Haşim / YORULMAZ, Coşkun: “Suda Boğulma Yöntemi ile İntihar: Olgu Sunumu”, *Adli Tıp Bülteni*, 2007, Cilt 12, Sayı 3, s. 133.

¹² Psikolojik otopsi çalışmalarında en çok kodlanan kişilikler antisosyal, çekingen ve bağımlı kişilik yapıları olmuştur. Ayrıntılı açıklama için bkz. AK / ÖZMENLER / ÖZŞAHİN, s. 334.

¹³ Çalışmalar, intihar sonucu ölenlerin %60 ila 90’ının en az bir psikiyatrik hastalığı bulunduğunu, bunlardan en sık teşhis edilenin de duygudurum bozuklukları olduğunu göstermektedir. Ayrıca şizofreni ve kişilik bozuklukları da takip eden diğer sebeplerdir. Bu hususlarda geniş bilgi için bkz. TAKTAK / ÜZÜN / BALCIOĞLU, s. 118; GÖNENİR ERBAY / CELBİŞ / ORUÇ / KARLIDAĞ, s. 2, 5; DİLSİZ, Ahmet: “Bir Ruhsal Otopsi Denemesi”, *Kriz Dergisi*, 1994, Cilt 2, Sayı 1, s. 221; KARATAŞ, Kader Semra / ŞAHİN, M. Feyzi / SEVİNÇ, Sinan: “Tamamlanmış İntiharlarda Psikolojik Otopsi Yöntemi ile İntihar Belirleyici Faktörlerinin Araştırılması”, *Adli Tıp Dergisi*, 2016, Cilt 30, Sayı 2, s. 128. Buna karşın kişinin ölümünden sonra sırf yakınları ile görüşmeler yapmak suretiyle ölene psikiyatrik hastalık tanısı koymanın daha kısa bir ifade ile psikolojik otopsiyi bir tanı aracı olarak kullanmanın kabul edilmez bir yaklaşım olduğu belirtilmektedir. HJELMELAND, Heidi / DIESERUD, Gudrun / DYREGROV, Kari / KNIZEK, Birthe L. / LEENAARS Antoon: “Psychological Autopsy Studies as Diagnostic Tools: Are They methodologically Flawed?”, *Death Studies*, 2012, Cilt 36, Sayı 7, s. 621-622.

¹⁴ FREI, s. 49; GÜRGEZOĞLU YAPAR, Esra: “Psikolojik Otopsi ve Kadın Cinayetleri Açısından Tartışılması”, *Fenerbahçe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi*, 2023, Cilt 3, Sayı 1 (Psikolojik Otopsi ve Kadın Cinayetleri Açısından Tartışılması), s. 166.

nin eksik bıraktığı bağlam bilgisini sağlayabileceği¹⁵, “belirsiz ölüm analizi (*equivocal death analysis*)¹⁶” niteliğinde olduğu iddia edilmektedir.

Psikolojik otopsi çalışmalarının iki ana hedefi bulunduğu bahsedilmektedir. Biri yukarıda açıklandığı üzere intiharı tetikleyen sebepleri anlamak, diğeri de mümkünse risk altındaki vakaları önceden tespit ederek önlemeye yönelik aksiyon alınmasını sağlamaktır¹⁷.

Türkçe literatürdeki “psikolojik otopsi” tanımlı çalışmalar incelendiğinde daha çok tekli olgu analizi niteliğinde oldukları görülmektedir¹⁸. Çoklu vakaların ortak noktalarının belirlenmesine yönelik çalışmalar daha az sayıdadır. Ancak yerli ve yabancı psikolojik otopsi literatüründen hareketle tamamlanmış intiharın; erkeklerde kadınlara nazaran, bekarlarda evlilere nazaran, işsizlerde çalışanlara nazaran daha çok olduğu belirtilmektedir. Ayrıca uyuşturucu-uyarıcı madde kullanımı, ailede intihar öyküsü bulunması ya da kişinin kendisinin daha önceden intihar girişimi olmasının riski oldukça arttıran faktörler olduğu belirtilmektedir¹⁹.

Ergen yaş grubuna yönelik analizlerde de; ergenlerin sorun çözme becerisinde yetersizlik, özerkleşmede başarılı olamama, utanç duygusunun üstesinden gelememe faktörlerinin etkisi altında kaldıkları ve ergen yaşlarda intihar olgusunun giderek artan bir sorun haline geldiği belirtilmektedir²⁰. Nitekim İstanbul Adli Tıp Kurumu’na 2002 yılında gelen 124 intihar olgusuna yönelik bir çalışmada, vakaların en çok 15-24 yaş grubunda olduğu bildirilmiştir²¹. Ayrıca çocuk ve ergenlerde intihar girişimlerinin çoğunlukla üzerinde detaylıca düşünülmemiş anlık kararlar ile gerçekleştiği de bildirilmektedir²².

Ülkemizde intihar yöntemi olarak en kolay şekilde erişilebilir olması sebebiyle en çok ası vakaları görülse de güncel çalışmalar ağırlıklı tercihin ateşli silahlara dönmeye başladığını da göstermektedir²³.

¹⁵ BROCKMANN, Claudia: “Psychologie im Kontext Polizeilichen Handelns”, (Ed.) BLIESENER, Thomas / LÖSEL, Friedrich / DAHLE, Klaus-Peter: *Lehrbuch Rechtspsychologie*, 2. Bası, Hogrefe Verlag, Bern, 2023, s. 163; RAVEENDRAN, Sathasivam / VIDANAPATHIRANA, Muditha: “Importance of a Psychological Autopsy to Identify the Manner of Death; a Case of fall from Height”, *Medico-Legal Journal of Sri Lanka*, 2019, Cilt 7, Sayı 1, s. 32.

¹⁶ MURTHY, s. 177; İLTAŞ / IŞIK YILMAZ, s. 3014.

¹⁷ BHUSHAN, Divya / YADAV, Jayanthi / ROZATKAR, Abhijit Ramdas / MOIRANGTHEM, Sangita / ARORA, Arneet: “The Psychological Autopsy: An Overview of its Utility and Methodology”, *Journal of Neurosciences in Rural Practice*, 2023, Cilt 14, Sayı 3, s. 447; SAYIL, Işık / CANAT, Saynur / TUĞCU, Handan: “Onaltı İntihar Olgusunun Psikolojik Otopsi Yöntemi ile Değerlendirilmesi”, *Kriz Dergisi*, 2003, Cilt 11, Sayı 2, s. 5; DİLSİZ, s. 218; KÖMÜR / ÖZDEMİREL / ÖZVER / ÖZBAY / ŞAHİN / GÜRLER, s. 62; DEMİRCAN, Tuğçen / KARBEYAZ, Kenan: “Tamamlanmış İntihar Olgularında Psikolojik Otopsi”, *Osmangazi Tıp Dergisi*, 2022, Cilt 44, Sayı 4, s. 593; KARATAŞ / ŞAHİN / SEVİNÇ, s. 128; AKYÜZ, Cansel: “Özkıyımın Ele Alınma Yöntemi Olarak Psikolojik Otopsi: Türkiye Örneği”, *Hitit Ekonomi ve Politika Dergisi*, 2022, Cilt 2, Sayı 1, s. 6. Örneğin 1997-2002 yılları arasında İstanbul Emniyetine mensup polis memuru intiharları incelendiğinde büyük bölümünün; “polis memuru” ünvanlı, bekar, 22-27 yaş aralığında, mesleklerinin ilk yıllarında oldukları ve intiharı kendi beylik tabancaları ile gerçekleştirdikleri belirlenmiştir. Bu kategorileri dikkate almak suretiyle kurumsal tedbirler geliştirilebileceği hususunda bkz. GÖK, Murat / ÖZAŞÇILAR, Mine / ZİYALAR, Neylan: “İstanbul’da 1997-2002 Yılları Arasında Polis İntiharları”, *Polis Bilimleri Dergisi*, 2004, Cilt 6, Sayı 3-4, s. 35-36.

¹⁸ Örneğin bu tarz bir tekli olgu sunumunda yer alan tespitler şu şekildedir: Bir hastanenin arşiv odasında siyanür kullanarak intihar eden görevlinin ölümünden 5 ay sonra ailesi ile yapılan görüşmelerde; daha önce bir kez silahla intihara teşebbüs ettiği, iddia oynadığı için çevresine ve tefecilere çokça borçlu olduğu, babası ve abisinde de kumar alışkanlığı bulunduğu, ölümünden bir gün önce iş yerindeki bilgisayarında “en çabuk ölüm nasıl olur” şeklinde ve siyanürü nasıl temin edebileceğine dair araştırmalar yaptığı belirlenmiştir. Olgu detayları için bkz. SEHLİKOĞLU / SEHLİKOĞLU, s. 244.

¹⁹ GÖNENİR ERBAY / CELBİŞ / ORUÇ / KARLIDAĞ, s. 2-5; SAYIL / CANAT / TUĞCU, s. 1; TAKTAK / ÜZÜN / BALCIOĞLU, s. 121-123; KARATAŞ / ŞAHİN / SEVİNÇ, s. 130; ÇETİNKAYA BÜYÜKBODUR, s. 30-31.

²⁰ EŞİZOĞLU, Altan / SERCAN, Mustafa: “İntihara Azmettirme, Teşvik, Yardım ve İntihar Kararını Kuvvetlendirme İddiasında Adli Psikiyatrik Değerlendirme: Bir Olgu Sunumu”, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2017, Cilt 28, Sayı 3, s. 215; SAYIL / CANAT / TUĞCU, s. 4-5.

²¹ TAKTAK / ÜZÜN / BALCIOĞLU, s. 118. Benzer yönde; TURAN, Tolga / HÖSÜKLER, Erdem / ERKOL, Zerrin / GÜNDOĞDU, Veyis / SAMURCU, Hakan / YILMAZ, Aziz: “Ası Yöntemi ile İntihar Eden 13 Yaşındaki Çocuk Olguda Psikolojik Otopsi”, *Adli Bilimler Dergisi*, 2020, Cilt 19, Sayı 2, s. 7.

²² TURAN / HÖSÜKLER / ERKOL / GÜNDOĞDU / SAMURCU / YILMAZ, s. 7.

²³ ERKMAN, Fatma Tuğba; “Yargıtay Kararları Işığında Adli Tıbbi Açından İntihara Yönlendirme Suçu; Bir Kesitsel Araştırma”, *Maltepe Tıp Dergisi*, 2024, Cilt 16, Sayı 2, s. 44; KARATAŞ / ŞAHİN / SEVİNÇ, s. 132; AK / ÖZMENLER / ÖZŞAHİN, s. 334; GÖNENİR ERBAY / CELBİŞ / ORUÇ / KARLIDAĞ, s. 4-5.

Yukarıda bahsettiğimiz tüm bu analiz sonuçları risk faktörlerinin belirlenmesi bakımından son derece kıymetlidir²⁴. Psikolojik otopsi çalışmaları yapanlar genellikle ölümün gerçekleşmesinden belli bir süre sonra ölenin aile ve arkadaş çevresiyle yüz yüze görüşmelere başlamaktadır. Belli bir süre geçmekle yas sürecinin atlatılmış olması²⁵, ilgililere soruşturmacı makamlardan daha uzun süreler ayrılması, soruşturma sürecindeki çeşitli sebeplere dayanan çekingenliklerin daha “sivil” nitelik taşıyan bu görüşmelerde kırılabilmesi psikolojik otopsi yönteminin avantajları olarak ele alınabilir. İntihar girişimi ölümle sonuçlanmadığında kişiden ayrıntılı anamnez alınması mümkün olabilmektedir²⁶, ancak ölümle sonuçlanan intiharlarda zorunlu olarak birincil kaynaktan değil dolaylı veriler üzerinden değerlendirme yapılmaktadır²⁷. Ancak psikolojik otopsi alanında çalışanlar da ülkemizde kültürel ve dini gerekçelerle ailelerin intiharı utanılacak bir hadise olarak görmesi sebebiyle veri toplamakta zorluk yaşandığını belirtmektedirler²⁸. Kaldı ki ailevi ilişkilerin derinliği ve sıklığına bağlı olarak aileden eksik ve önyargılı bilgiler alınabilme ihtimalinin de göz ardı edilmemesi gerekmektedir²⁹. Dolayısıyla psikolojik otopsinin, tam bir nesnellik garanti eden bir yöntem olmadığı vurgulanmaktadır³⁰. Ayrıca yıllar içerisinde kapsam ve çerçevesinin belirlenmesine yönelik yapılan çalışmalara rağmen psikolojik otopsi yönteminin sistematik net bir prosedüre/protokole sahip olmaması sebebiyle de eleştirisi konusu yapıldığı görülmektedir³¹.

B. Delil Niteliği

Ceza muhakemesi hukukunda maddi gerçeğe ulaşılmaya çalışılır bu sebeple de delil serbestisi ilkesi geçerlidir³². Hâkim delilleri doğrudan doğruya değerlendirir ve sanığın suçu işlediği kesin bir şekilde ispat edilmezse şüpheden sanık yararlanır ilkesi devreye girer³³.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun (CMK) 63. maddesi uyarınca genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz. Bilirkişiye, sadece çözümü uzmanlığı veya teknik bilgiyi gerektiren durumlarda başvurulabilir³⁴. Bilirkişi, görevini yerine getirebilmesi için şüpheli veya sanık dışındaki kimseler ile görüşerek bilgilerine başvurabilir. Uzmanlık alanına girmeyen bir konuyla ilgili olarak bilgilendir-

²⁴ GÜRGEZOĞLU YAPAR, *Psikolojik Otopsi ve Kadın Cinayetleri Açısından Tartışılması*, s. 166.

²⁵ Psikolojik otopsi maksatlı görüşmelerin sair diğer yönleri gibi ölümden ne kadar süre sonra yapılmasının uygun olacağı da tartışılmıştır. Erken yapılması halinde yasin çok taze olması, geç yapılması halinde de bellekte bozulma riski sebebiyle elverişli zaman penceresi dışına çıkılacağı belirtilmektedir. Bu sebeple 2. ve 6. aylar arasında yapılması yönünde görüş bildiren bir çalışma için bkz. CONNER, Kenneth R. / BEAUTRAIS, Annette L. / BRENT, David A. / CONWELL, Yeates / PHILLIPS, Michael R. / SCHNEIDER Barbara: “The Next Generation of Psychological Autopsy Studies”, *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 2012, Cilt 42, Sayı 1, s. 87.

²⁶ ERKMAN, s. 43; EŞŞİZOĞLU / SERCAN, s. 215.

²⁷ KÖMÜR / ÖZDEMİREL / ÖZVER / ÖZBAY / ŞAHİN / GÜRLER, s. 116.

²⁸ AK / ÖZMENLER / ÖZŞAHİN, s. 334-335; KARATAŞ / ŞAHİN / SEVİNÇ, s. 131; DİLSİZ, s. 218. Özellikle Müslüman ülkelerde intiharin dinen kesin olarak yasaklanmış olması sebebiyle aile üyelerinin “olumsuz damgalanma” sebebiyle görüşmelere katılım hususunda isteksiz olabildikleri belirtilmektedir. ARAFAT, Yasir / KHAN, Murad / MENON, Vikas / ALİ, Syeda Ayat-e-Zainab / REZAEİAN, Mohsen / SHOİB, Sheikh: “Psychological Autopsy Study and Risk Factors for Suicide in Muslim Countries”, *Health Science Reports*, 2021, Cilt 4, Sayı 4, s. 6. Elbette bu hususta kültürel etmenler de belirleyicidir. Örneğin şüpheli ölümlerin tamamında psikolojik otopsi yönteminin kullanılmasını müntehirin yakınlarının süreci anlamlandırmasına imkân sağlayacağı ve bunun da duygusal iyileşmelerine katkı sunabileceği de ileri sürülmüştür. CAULKINS, Chris G.: “The Psychological Autopsy: What, Who, and Why”, *The Forensic Mental Health Practitioner*, 2019, Cilt 2, Sayı 1, s. 7. Ancak tam tersi şekilde ailelerin travmasını tetikleyici etkiler yaratabileceği de belirtilmektedir. FREİ, s. 49.

²⁹ BHUSHAN / YADAV / ROZATKAR / MOIRANGTHEM / ARORA, s. 451.

³⁰ BROCKMANN, s. 162; FREİ, s. 49.

³¹ Bu hususlarda bkz. İLTAŞ / IŞIK YILMAZ, s. 3023.

³² ŞAHİN, Cumhur / GÖKTÜRK, Neslihan: *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 15. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 403-405; ÖZTÜRK, Bahri / TEZCAN, Durmuş / ERDEM, Mustafa Ruhan / SİRMA GEZER, Özge / SAYGILAR, Yasemin F. / ALAN, Esra / ÖZAYDIN, Özdem / ERDEN TÜTÜNCÜ, Efser / TOK, Mehmet Can: *Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku*, 17. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 297; ÜNVER, Yener / HAKERİ, Hakan: *Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt I*, 20. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023, s. 153.

³³ ÖZTÜRK / TEZCAN / ERDEM / SİRMA GEZER / SAYGILAR / ALAN / ÖZAYDIN / ERDEN TÜTÜNCÜ / TOK, s. 298.

³⁴ ÜNVER / HAKERİ, s. 673-674; ÖZTÜRK / TEZCAN / ERDEM / SİRMA GEZER / SAYGILAR / ALAN / ÖZAYDIN / ERDEN TÜTÜNCÜ / TOK, s. 392-393.

meye ihtiyaç duyacak olursa; mahkeme veya savcılık, alanında uzman kişilerle bir araya gelmesine de izin verebilir (CMK m. 66/4). Bilirkişi raporları esasında bir delil değil, bir delil değerlendirme aracıdır. Bilirkişi uzmanlık alanı dışında kalan konularda yorum ve değerlendirme yapamayacağı gibi hazırladığı rapor da yargısal bir değerlendirmeye tabi tutulmadan hükme esas alınamaz³⁵.

Bu bilgiler bağlamında psikolojik otopsinin, “adli psikiyatri bilirkişiliği” olarak ele alınmak suretiyle yargı uygulamasına dahil edilmesi gerektiği belirtilmektedir³⁶. Bu tarz bir bilirkişi raporunun adli psikologlar ya da psikiyatristlerden alınabileceği ifade edilmektedir³⁷. Türk uygulamasında “psikolojik otopsi” kavramı yaygın bir bilinirliğe sahip değildir. Psikologlar, psikiyatristler, adli tıp hekimleri, hâkim ve savcılar, avukatlar ve polisler arasında yapılan bir çalışmada katılımcıların %63,5’inin bu kavramı daha önce duymadığı belirlenmiştir³⁸. Ancak yurtdışında intihar soruşturamalarında yaygın kullanılan bir yöntem olduğu³⁹, ölen kişinin intihara yatkınlığının değerlendirilmesinin bile adli sürece önemli bir katkı sağlayabileceği belirtilmektedir⁴⁰.

Türk mahkemelerinde “psikoloji otopsi” yöntemi bağlamında uzman görüşü alınan bir dosyada olay gelişimi şu şekildedir: 17 yaşındaki bir lise öğrencisi av tüfeği ile sol göğüs boşluğuna ateş etmek suretiyle intihar etmiş ve konuyla ilgili olarak kovuşturamaya yer olmadığına dair karar verilmiştir. Ancak ölenin babası, ölenin kız arkadaşıyla mesaj yoluyla kurduğu iletişimde intihara yönlendirme olduğu gerekçesiyle karara itiraz etmiş, itiraz sonucunda bu suçtan kamu davası açılmıştır. Mahkeme bilirkişiden dosyadaki mesajların “intihara teşvik veya intihar kararını kuvvetlendirme” niteliğinde olup olmadığının belirlenmesini istemiştir. Bilirkişi dosyayı incelenmiş, mahkemenin verdiği yetki doğrultusunda ölenin anne-babası ve arkadaşlarıyla görüşmüştür. Ölenin intihar etmeden önce bıraktığı “ölüm sebebim hiç kimse değildir, sınıfta kaldığım için kendimi vuruyorum...” şeklindeki notu, sınıfta kaldığını ailesine söyleyememiş olması, olay günü de kız arkadaşı ile kıskançlık sebebiyle tartışmış olması hususları dikkate alınmıştır. Mesajlar üzerinden ilerleyen bu tartışma; kızın ayrılmak istemesi, ölenin bunu kabul etmeyerek intihar edeceğini beyan etmesi, kızın “kendini öldürecekse öldür”, “ben de kendimi öldüreceğim, 45 hap içtim” minvalinde cevaplar vermesi şeklinde bir akışla gerçekleşmiş, ölenin bir noktadan sonra hiçbir mesaja yanıt vermemesi üzerine kız arkadaşı ailesine ulaşmaya çalışarak ölenin intihara teşebbüs etmiş olabileceğini bildirmiştir. Bilirkişi yaptığı incelemeler neticesinde; ölenin yaşı itibarıyla ani ve ayrıntılı düşünülmemiş eylemlere yatkın olması, karşı cinsle kaybetme korkusunun baskın olduğu kuvvetli bir bağlanma ilişkisi kurması, ayrılıkla ölümü eşdeğer görmesi, şiddetli bir çaresizlik ve umutsuzluk hissine kapılmış olmasını dikkate değer bulmuştur. Ayrıca ölenin, ikna edici sözleri aklın değerlendirebilecek durumda olmadığını, intihar tehdidi ile gerçek bir intihar niyetini profesyonellerin bile ayırmasının zor olduğunu, “öldür kendini”, “ben de kendimi öldürüyorum” anlamına gelecek cümlelerin sanık tarafından intiharı engelleme amacıyla söylenmiş “zıt yönlendirme” maksatlı sözler olarak değerlendirilebileceğini, hülasa kız arkadaşının öleni intihara yönlendirme kastının psikiyatrik kanıtlarının bulunmadığını belirtmiştir⁴¹. Bu örnekte (varılan sonuçtan bağımsız olarak) bilirkişiden esasen dosyadaki mesajların (ve bu bağlamda failin kastının) TCK m. 84 çerçevesinde değerlendirilmesi istenmiş olduğundan, hâkim tarafından hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan bir konuda bilirkişi raporu isteme yoluna gidildiğini düşünüyoruz.

³⁵ ÜNVER / HAKERİ, s. 674, 677-678; ŞAHİN / GÖKTÜRK, s. 444-454.

³⁶ KALE / HANCI / DEMİRBAŞ, s. 125; EŞSİZÖĞLU / SERCAN, s. 212; İLTAŞ / IŞIK YILMAZ, s. 3028.

³⁷ CONNER / BEAUTRAİS / BRENT / CONWELL / PHILLIPS / SCHNEIDER, s. 97; GÜRGEZOĞLU YAPAR, *Psikolojik Otopsi*, s. 282; İLTAŞ / IŞIK YILMAZ, s. 3024.

³⁸ KALE / HANCI / DEMİRBAŞ, s. 120.

³⁹ AK / ÖZMENLER / ÖZŞAHİN, s. 333. Yurtdışında ceza davaları dışında; sigorta tazminatı, işçi ölümleri ve ölen kişinin kullandığı - intihara sebebiyet verebilecek- ürün sorumluluk davalarında da psikolojik otopsiye başvurulabildiğine dair bkz. GÜRGEZOĞLU YAPAR, *Psikolojik Otopsi ve Kadın Cinayetleri Açısından Tartışılması*, s. 166. Benzer yönde RAVEENDRAN / VIDANAPATHIRANA, s. 35. Keza vasiyet ve sözleşme ehliyeti hususlarında da ölüm sonrası değerlendirmelere dayanak alınabileceği hususunda bkz. BENDHEIM, s. 401 vd.

⁴⁰ GÜRGEZOĞLU YAPAR, *Psikolojik Otopsi ve Kadın Cinayetleri Açısından Tartışılması*, s. 174.

⁴¹ EŞSİZÖĞLU / SERCAN, s. 213-215.

Özetle ifade edecek olursak, psikolojik otopsi olarak isimlendirilen yönteme bir ruh sağlığı uzmanından görüş alma bağlamında bakılacak olursa CMK m. 63 vd. uyarınca “bilirkişi raporu” olarak nitelendirmek mümkün olmakla birlikte, Kanun’un bilirkişiliğe ilişkin kısıtlarını da gözden kaçırmamak gerekir. Psikolojik otopsi yöntemine daha kuvvetli bir delil vasfı kazandırmak isteyen ve bu sebeple özel bir yasal düzenlemeye konu edilmesini talep eden görüşlere katılmak mümkün değildir⁴². Ceza muhakemesinde delillerin tek tek neler olabileceğini belirleme yaklaşımı yoktur. Ayrıca psikolojik otopsinin delil serbestisi çerçevesinde ele alınabileceği kabul edilse dahi nesnellik hususundaki kusurları da dikkate alındığında, tek başına cezasızlık ya da cezalandırma sebebi olamayacağı, sair adli delillerle desteklenmesi gerektiği vurgulanan bir özelliğidir⁴³. Kaldı ki psikolojik otopsi çalışmalarının esas aldığı aile ve yakın çevre görüşmelerinin daha samimi beyanlar alınabilmesi amacıyla “gizliliğin korunması”⁴⁴ konsepti dahilinde alınması halinde de ceza muhakemesi hukukunun “aleniyet” ilkesi ile uyumsuzluk göstereceği gözden kaçırılmamalıdır. Bu sebeple bu yöntemin ceza yargılamasındaki katı delil toplama süreçleriyle bağdaşmayabileceği daha çok araştırma ve önleme alanlarında verimli olabileceği bu sahada çalışanlarca da kabul edilmiş bir husustur⁴⁵.

II. TEORİK ZORLUKLARI BAĞLAMINDA İNTİHARA YÖNLENDİRME SUÇU (TCK m. 84)

A. Tipikliğin Sınırları

1. Suçun Maddi Unsurları

Yukarıda belirttiğimiz gibi intihar bizzatı suç teşkil eden bir fiil olmadığından, bağlılık kuralı gereği (TCK m. 40/1) bu fiile azmettirme ve yardım etme şeklinde iştirak eden kişilerin cezalandırılması da özel bir düzenleme olmadıkça mümkün değildir⁴⁶. Kanun koyucu, TCK’nın 84. maddesini bu amaçla ihdas etmiştir. Söz konusu madde şu şekildedir;

“(1) Başkasını intihara azmettiren, teşvik eden, başkasının intihar kararını kuvvetlendiren ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İntiharın gerçekleşmesi durumunda, kişi dört yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Başkalarını intihara alenen teşvik eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Mülga ikinci cümle: 29/6/2005-5377/10 md.)

(4) İşlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişileri intihara sevk edenlerle cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri intihara mecbur edenler, kasten öldürme suçundan sorumlu tutulurlar.”

Psikolojik otopsi çalışmalarının en büyük savı tamamlanmış intihar vakalarında bu yöntemle delil elde ederek adli süreçlerin aydınlatılabileceğidir⁴⁷. Bu sebeple çalışmanın bu bölümünde temel teorik

⁴² İLTAŞ / IŞIK YILMAZ, s. 3030.

⁴³ BROCKMANN, s. 164; SABLONE / BELLİNO / CARDİNALE / VİOLANTE / RİSOLA / MAGNO / PİERRO / GRATAGLIANO, s. 640-641.

⁴⁴ İLTAŞ / IŞIK YILMAZ, s. 3022.

⁴⁵ MURTHY, s. 180.

⁴⁶ KOCA, Mahmut: “İntihara Yönlendirme Suçu”, *Ceza Hukuku Dergisi*, 2010, Cilt 5, Sayı 12, s. 21; ARTUK, Mehmet Emin: “İntihar ve İntihara Yardım Suçu Üzerine Bir Deneme”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1994, Cilt 4, Sayı 1-2, s. 137; TULAY, M. Emre: “Türk Ceza Hukukunda İntihara Yönlendirme Suçu”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 2020, Cilt 26, Sayı 2, s. 815, 819, 833; ERSOY, Uğur: “İntihara Yönlendirme Suçu”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2018, Cilt 31, Sayı 136, s. 78-79; ÖZEN, Mustafa: “İntihara Yönlendirme Suçu”, *Ceza Hukuku Dergisi*, 2011, Cilt 6, Sayı 16, s. 34; TOKDEMİR, s. 322.

⁴⁷ İLTAŞ / IŞIK YILMAZ, s. 3035.

zorluklarını ve muğlak taraflarını ortaya koyabilmek adına ilgili suç tipi hakkında kısaca izahta bulunmak gerekmektedir.

Maddenin gerekçesinde belirtildiği gibi birinci fıkrada tanımlanan suç “seçimlik hareketli” bir suçtur. Seçimlik hareketlerden birine bağlı olarak ölümün gerçekleşmesi (maddeye göre intiharin gerçekleşmesi) yine gerekçeye göre suçunun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış halidir (TCK m. 84/2)⁴⁸. Dolayısıyla maddenin lafzına bakılacak olursa birinci fıkradaki ceza sorumluluğunun doğabilmesi için kişinin intihar girişiminde bulunmasının bile gerekmediği ileri sürülebilecektir. Bu durum 84. maddenin düzenlenişıyla ilgili temel sorunu ortaya koymaktadır. Öğretideki yaygın görüşe göre; birinci fıkradaki suçun oluşabilmesi için eylemin belli bir ağırlıkta/elverişlilikte olması, en azından mağdurun intihara teşebbüs etmiş olması gereklidir⁴⁹. Ancak doktrindeki diğer bir görüşe göre ise; seçimlik hareketlerden birinin gerçekleşmesi halinde ceza sorumluluğunun doğabilmesi için somut bir tehlike ortaya çıkmasını (bu bağlanmada en azından mağdurun intihara teşebbüs etmesini) beklemek, suçta ve cezada kanunilik ilkesi ve kıyas yasağına aykırılık oluşturacaktır. Ancak maddenin lafzından hareketle 84. maddenin soyut tehlike suçu olarak ele alınması durumunda da hukuki değeri ihlal kastı taşımayan alelade davranışların bile cezalandırılması⁵⁰, ceza sorumluluğunun kanun koyucunun amacını aşacak şekilde genişlemesi sonucu doğabilecektir. Bu sebeple en doğru seçeneğin, mağdurun intihara teşebbüs etmesinin, objektif cezalandırılabilme şartı olarak düzenlenmesi olacağı belirtilmektedir⁵¹.

Yine madde gerekçesi dikkate alınacak olursa kişinin intiharı önlemeye yönelik bir hukuki yükümlülüğünün bulunması durumunda intihar girişimini engellememesi; intihara ihmali davranışla yardım olarak nitelendirilebilecektir⁵². Ancak öğretide haklı olarak belirtildiği gibi icrai davranışla işlenebilen bir suçun ihmali davranışla gerçekleştirildiğinde de cezalandırılabilmesi için normatif bir düzenlemeye (Örneğin TCK m. 83, TCK m. 88, TCK m. 94/5) ihtiyaç vardır⁵³.

⁴⁸ İÇER, Zafer: “İntihara Yönlendirme Suçu (TCK m. 84)”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2020, Cilt 28, Sayı 1, s. 322; KOCA, s. 26. Ersoy’a göre ikinci fıkra, birinci fıkranın nitelikli halidir. ERSOY, s. 124.

⁴⁹ HAFIZOĞULLARI, Zeki / ÖZEN, Muharrem: *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar*, 3. Baskı, Usa Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 66; TULAY, s. 834; TOKDEMİR, s. 358. Belirtelim ki intihara teşebbüsün gerçekleşmediği durumlarda olayın yargısal değerlendirme alanına girme ihtimali de düşük olacaktır. Buna karşın aşağıdaki kararlardan anlaşılabileceği üzere cezalandırmaya layık haksızlığın netleştirilmesi ve öngörülebilirlik epeyce zordur. “Sanık ile maktül arasında alacak verecek meselesi nedeniyle hukuki uyuşmazlık bulunduğu... sanığın olaydan 5 gün önce aralarındaki mesajlaşma sırasında maktüle dava konusu ‘bana belge dekont göstermiyene kadar sana asla inanmam ben sana en başta dedim biraz gurur varsa bu şehirde durma yada kafana sık kimseninde başını ne belaya sok nede günaha, binin ocağını söndürdün Allah senin ocağını söndürsün...’ şeklinde mesajlar gönderdiği sabit olup... dava konusu mesajların ... nitelik ve yoğunluk bakımından intihar kararını kuvvetlendirme olarak kabul edilemeyeceği gibi, sanığın maktülün intihar etme düşüncesinde olduğunu bildiğine ve bu düşüncesini kuvvetlendirme kastıyla hareket ettiğine dair cezalandırılmasına yeterli, her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil elde edilemediği anlaşıldığından” (Erzurum BAM, 1. CD’nin T. 13.06.2022, E. 2022/1914, K. 2022/2120 sayılı kararının temyiz incelemesi) Yargıtay, 1. CD, T. 11.02.2025, E. 2023/1063, K. 2025/964 (Yargıtay Karar Arama); “Dosya kapsamına göre, suça sürüklenen çocuk U’nın, mağdura ‘ya kendini intihar et ya da ben ailene söyleyeceğim’ şeklinde mesaj gönderdiği, bu mesaj üzerine, mağdur C’nun ilaç içerek intihara teşebbüs ettiği, bu suretle sanığın intihara yönlendirme suçunun sübuta erdiği gözetilmeksizin bu suç yönünden mahkumiyetine karar verilmesi yerine yazılı şekilde beraatine hükmedilmesi” Yargıtay, 1. CD, T. 26.12.2017, E. 2016/3738, K. 2017/5301; “... sanığın maktül ile olan ilişkisini bitirmek istediğini maktüle ilettiği, bunun üzerine duygusal olarak sanığa aşırı derecede bağlanan maktülün sanığa hitaben ‘bana dönmezsen canıma kıyacağım, zehir içeceğim’ şeklinde mesaj gönderdiği, maktül tarafından kendisine gönderilen bu mesajı ciddiye almayan sanığın ise maktüle hitaben ‘son kurşunu kafama sıkayım hoşçakal’ ve ‘Nurcan ben yapıyorum bile bitane’ şeklinde mesajlar gönderdiği, kısa bir süre sonra da maktülün etkeni saptanamayan toksik bir maddeyi içmek suretiyle intihar ettiği olayda; sanık tarafından maktüle gönderilen cep telefonu mesajlarının nitelik ve yoğunluk bakımından intihar kararını kuvvetlendirme olarak kabul edilemeyeceği, dolayısıyla yasal unsurları oluşmayan atılı suç yönünden sanığın beraatine karar verilmesi yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi” Yargıtay, 1. CD, T. 13.05.2015, E. 2014/2844, K. 2015/3135 (Yargıtay Karar Arama).

⁵⁰ İÇER, s. 319.

⁵¹ İÇER, s. 314-315, 318. Koca da suçun somut tehlike suçu olarak ele alınmasının zorunlu olduğunu kabul etmekle birlikte, en doğru seçeneğin intihara teşebbüsün objektif cezalandırılabilme şartı olarak düzenlenmesi olduğu kanaatindedir. KOCA, s. 26-27. Benzer yönde ERSOY, s. 135; TAŞTEMÜR, Eda: “Birlikte İntihar Olaylarında Hayatta Kalanın Cezai Sorumluluğuna İlişkin Karar Değerlendirmesi”, *Karar İncelemeleri Dergisi*, 2022, Cilt 1, Sayı 1-2, s. 218.

⁵² Benzer yönde KOCA, s. 40. Özgenç, intihar eğilimi bilinen hükümlünün cezaevinde kendini asarak intihar ettiği bir vakada kurum yetkililerinin ceza sorumluluğunu, ihmali suretle yardım olarak TCK m. 84 kapsamında ele almıştır. Yazara göre de intihara yönlendirme suçunun oluşabilmesi için, intihara en azından teşebbüs edilmesi gereklidir. İntihara teşebbüsü de bir objektif cezalandırılabilme şartı olarak değerlendirmek gerekir. ÖZGENÇ, İzzet: *Hükümlünün Ceza İnfaz Kurumunda İntiharı Dolayısıyla Ceza Hukuku Sorumluluğu*, 2022 (<https://izzetozgenc.com/makale/hukumunun-ceza-infaz-kurumunda-intihari-dolayisiyla-ceza-hukuku-sorumlulugu>, ET: 30.08.2025).

⁵³ ERSOY, s. 107; TOKDEMİR, s. 386; HUYSAL, s. 152.

Konumuz açısından özellikle önem taşıyabilecek olan 84. maddenin 4. fıkrasında yer alan durumda ise failin kasten öldürme suçundan sorumlu tutulacağı kabul edilmiştir. Madde gerekçesinde belirtildiği gibi esasında bu olasılıkta kasten öldürme suçu, mağdurun kendisinin araç olarak kullanılması suretiyle, yani dolaylı faillik şeklinde işlenmektedir⁵⁴. Cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri intihara mecbur etme durumunda da yukarıdaki fıkralara benzer şekilde cebir veya tehdidin belli bir ağırlıkta olması aranacaktır⁵⁵. Cebir ve tehdit sonucunda ölüm neticesi gerçekleşmezse failin teşebbüsten ceza sorumluluğu doğabilecektir⁵⁶.

2. Manevi Unsur

TCK’nın 84 maddesinde tanımlı suç kasten işlenebilir⁵⁷. Bu bağlamda tartışma konusu olabilecek husus suçun olası kastla işlenmesinin mümkün olup olmadığıdır. Belirtilen sorun, özellikle intihara öngelen bir hukuka aykırı fiilin intihar üzerindeki etkisine ilişkin olarak tartışılmıştır. Öğretide; mağdurun tehdit edilmesi⁵⁸, mağdura şiddet uygulanması, şantaj yapılması, cinsel saldırıda bulunulması vb. sebeplerle gerçekleşen intiharlarda yönlendirme niteliğinde tipik bir davranış bulunmadıkça, TCK m. 84 kapsamında cezalandırma yapılamayacağı belirtilmiştir⁵⁹.

Literatürde “psikolojik otopsi” örneği olarak sunulan bir vaka özelinde bu durumu örneklendirmek isteriz: Odasında ölü olarak bulunan 24 yaşındaki bir kadının otopsisinde, mide içeriğinde bir

⁵⁴ İÇER, s. 332-333; TOKDEMİR, s. 350.

⁵⁵ “Oluşa ve dosya kapsamına göre; sanığın kızı maktulenin cep telefonu ile yaptığı görüşmelerden şüphelenerek, kızından cep telefonunu kendisine vermesini istediği, maktulenin cep telefonunu vermeden önce silme işlemi yapması üzerine kendisini basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte darp ettikten sonra ‘kendini ispatla, ya sen kendin intihar edeceksin, ya da ben seni döve döve öldüreceğim’ diye söyleyip evden ayrıldığı, bir süre sonra maktulenin av tüfeğiyle kendisini vurarak intihar ettiği” olaya ilişkin analizinde ÖZGENÇ; anne tarafından sarf edilen sözün tehdit mahiyeti taşımakla birlikte, kızını intihara mecbur etmeye elverişli olmadığı için “intihara teşvik etme” sebebiyle TCK m. 84/1 uyarınca cezaya hükmetmek gerektiğini belirtmiştir. ÖZGENÇ, İzzet: *İntihara Yönlendirme Suçu ile İlgili Yargıtay 1. Ceza Dairesinin Bir Kararı Üzerine Değerlendirmeler*, 2021 (<https://izzetozgenc.com/makale/intihara-yonlendirme-sucu-ile-ilgili-yargitay-1-ceza-dairesinin-bir-karari-uzerine-degerlendirmeler->, ET: 30.08.2025). YCGK’nın kararına konu bir olayda; Bitlis Mutki kuralında yaşayan 1995 doğumlu maktul evde tek başına iken halasının eşi eve gelmiş ve maktulü boynundan öpmeye çalışmıştır. Bu sırada eve gelen sanık abi bu durumu görünce kız kardeşini dövmüş ve maktule “Korthion M” isimli tarım ilacını vererek “Bu ilacı iç, öl” demiştir. Bunun üzerine maktul evin alt katına inerek ilacı içmiştir. Baygınlık geçiren maktul halasının eşinin çağırdığı ambulans ile kaldırıldığı hastanede vefat etmiştir. YCGK bu olayda maktulün vücudundaki yaralanmalarının hafif nitelikte olması, sanığın maktulü ilaç içmesi için tehdit ettiğine dair herhangi bir iddianın bulunmaması, maktulün sanığın olmadığı bir ortamda kendi iradesiyle tarım ilacı içmesi sebebiyle sanığın eyleminin TCK’nın 84/1-2. maddesi kapsamında intihara azmettirme suçunu oluşturduğu kabul etmiştir. Karara muhalif olan başkan ve 3 üye; maktulün ölümünden önce hastane polisi tarafından alınan ifadesinde abisinin şikayetçi olmadığını ancak ailesinden korktuğu için iyileşmesi durumunda ailesine teslim edilmek istemediğini beyan etmesi ve olayın yaşandığı yerin sosyal kodları sebebiyle TCK m. 84/4 uyarınca ceza belirlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Yargıtay, CGK, T. 10.05.2022, E. 2019/1-455, K. 2022/319 (Yargıtay Karar Arama). Yargıtay aldatıldığını fark eden eşin “seni gelirim silahla vuracağım, ben gelmeden kendini vur, bu işi bana bırakma” şeklindeki beyanı üzerine maktulün silahla kendisini vurarak intihar ettiği olayda sanığın haksız tahrik etkisi altında TCK m. 84/2 maddesinde yazılı suçu işlediğini kabul etmiştir. (Denizli 4. Ağır Ceza Mahkemesinin 22/12/2015 tarih ve E. 2015/211, K. 2015/224 sayılı karara istinaden) Yargıtay, 1. CD, T. 19.09.2017, E. 2016/2885, K. 2017/2798 (Yargıtay Karar Arama).

⁵⁶ “... (Sanıkların mağdurun birlikte olduğu kişiyle cinsel ilişkide bulunduğunu öğrenmeleri üzerine önce darp ettikleri, sanıkların ‘... artık bunun ölmesi lazım yoksa bu namus temizlenmez’ diyerek kendisine ölmesi konusunda baskı yaptıkları, sonrasında sanıkların fare zehiri aldıkları ve mağduru adli muayene raporunda belirtilen biçimde darp ederek zorla fare zehiri içirmeye çalıştıkları, mağdurun baskı altında ve ölmesi gerektiğini düşünerek bu zehiri içmeye başladığı, bu esnada (tanıkların) ... kapıyı kırıp içeri girerek kalan zehiri içmesine engel oldukları, mağdura süt içirdikleri olayda ... cebir veya tehdit kullanmak suretiyle intihara yönlendirme sonucu nitelikli kasten öldürmeye teşebbüs” suçu kabul edilmiş, Yargıtay bu dosyayı mağdura süt içirilmiş olmasının zehrin etkisini azaltıp azaltmadığının belirlenmesi için bozmuştur. Yargıtay, 1. CD, T. 27.11.2023, E. 2022/6442, K. 2023/7184 (Yargıtay Karar Arama); Cezaevinde gerçekleşen bir olayda mağduru kendileri yararına kantin alışverişi yapmaya zorlayan sanıkların olay günü mağdurun parasının kalmaması sebebiyle “hep birlikte bahçeye çağırdıkları mağduru darp etmeye başladıkları, temin ettikleri bir çamaşır ipini mağdurun kalmış olduğu koğuşun pencere demirine bağladıkları, ardından ‘intihar etmezsen seni öldürürüz’ diyerek, buldukları tabureyi asmış oldukları ipin altına koydukları, mağduru tabureye çıkıp kendisini asmaya için yoğun bir baskı uygulayarak zorladıkları, nihayet tüm bu baskılardan bunalan mağdurun tabureye çıkıp boynuna ipi geçirdiği, tabureye vurduğu tekmeyle birlikte boynundan sallanmaya başladığı, bu esnada paniğe kapılan sanıkların ipi kesmek suretiyle mağduru kurtardıkları olayda... bu durumda ölümün gerçekleşmesi halinde TCK’nun 84/2-son maddesi uyarınca ‘kastan öldürme’ suçundan, ölümün sanıktan kaynaklanmayan bir nedenle gerçekleşmemesi halinde ‘öldürmeye teşebbüs’ten neticenin bizzat sanık tarafından engellenmesi halinde ise TCK’nun 36. maddesi uyarınca ‘kastan yaralama’ suçundan hüküm kurulması gerektiği” gerekçesiyle bozma kararı verilmiştir. Yargıtay, 1. CD, T. 04.03.2014, E. 2014/282, K. 2014/1248 (Yargıtay Karar Arama).

⁵⁷ İÇER, s. 320.

⁵⁸ Evinden hırsızlık yapıldığı iddiasında olan sanığın, uzun süredir arkadaşlık yaptığı maktulden şüphelenerek “Paramı getireceksin, seni rezil ederim, getirmezsen tek çaren ölümdür” şeklinde tehdit etmesi, durumu gurur meselesi yaparak bunalıma giren maktulün de Manavgat Köprüsü’nden atlayarak intihar etmesiyle sonuçlanan olayda 84. maddenin yasal unsurlarının oluşmadığı kabul edilmiştir. Yargıtay, 1. CD, T. 25.11.2019, E. 2019/3162, K. 2019/5135 (Yargıtay Karar Arama).

⁵⁹ İÇER, s. 315.

adet micro SD kart bulunmuştur. Olay yerindeki çöpte bulunan kimyasal maddenin analizinde siyanür olduğu belirlenmiş, ölümün de siyanür zehirlenmesinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Micro SD kart savcılık tarafından incelenmiş, içeriğinde ölenin erkek arkadaşıyla cinsel içerikli görüntülerinin olduğu saptanmıştır. Ölenin annesi, erkek arkadaşının kızının cinsel içerikli görüntülerini kaydettiğini, bunları başkalarına gönderme tehdidinde bulunarak birden çok kez cinsel ilişki yaşadığını, kızı son teklifini kabul etmeyince de hafıza kartını abisine verdiğini, abisinin bu görüntüleri izlemesi üzerine evde tartışma çıktığını, kızının kendisini odasına kapattığını, bir süre sonra da kızını hareketsiz halde bulduklarını anlatmıştır. Ölenin arkadaşı da bir gün önce kendisine “*siyanürün bir damlası bana ne yapar*” şeklinde bir soru sorduğuna dair bilgi vermiştir. Ölenin siyanürü çalıştığı kuyumcu atölyesinden aldığı anlaşılmıştır⁶⁰. Olgu sunumu niteliğindeki çalışma bu bilgilerden ibarettir. Bu olaya ilişkin dava dosyasını bularak incelediğimizde olay akışının şu şekilde kabul edildiğini fark ettik: Sanık O, mağdur N ile cinsel ilişkiye girdikleri sırada cep telefonu ile gizlice çekim yaparak kaydettiği videoları kendi abisi ile paylaşmış, abisi olan diğer sanık B de mağdura kendisiyle de cinsel ilişkiye girmediği takdirde söz konusu kaydı erkek kardeşine ifşa edeceğini söylemiştir. Mağdureden olumlu yanıt alamayınca B söz konusu kaydı gündüz saatlerinde N’nin erkek kardeşine izletip, hafıza kartına yükleyerek ona vermiştir. Olay sebebiyle N ve erkek kardeşi akşam saat 18.00 sularında tartışmış, mağdure başkaları tarafından görülebileceği endişesiyle hafıza kartını yutmuştur. Ertesi gün sabah 09.30 sularında, işyerine bir poşet siyanürle gelip, ailevi sorunlarından dolayı intihar edeceğini söyleyen N’ye, işyeri arkadaşı tanık S intihar kararından vazgeçmesi için telkinde bulunup, siyanürü çöpe atmıştır. Sanık O’yu telefonla arayan N erkek kardeşinin ilişkilerini öğrendiğini, görüntülerini görüp, kendisine tokat attığını, cep telefonunu elinden aldığını, çok bunaldığını, yaşamına son vereceğini söylemiştir. Sanık O ise “*canını sıkma, saçmalık yapma, her şey düzelir*” gibi sözler söylemiştir. Ertesi gün N’nin işyerine gelmemesi üzerine çalıştığı gümüşçü atölyesinden temin ettiği siyanürü içerek intihar ettiği anlaşılmıştır. Bu olayda sanıklar O ve B hakkında özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan verilen mahkûmiyet kararı ölenin sağlığında şikâyet hakkını kullanmaması sebebiyle düşürülmüş, her ikisi hakkında da şantaj suçuna ilişkin mahkûmiyet kararları onanmıştır. Bu olayda intihara yönlendirme suçu sanıkların hiçbirisi açısından gündeme gelmemiş fakat sanıklardan O hakkında “taksirle ölüme neden olma suçu” tartışılmıştır. Yargıtay O’nun, olayı önlemek bakımından mevcut şartlarda herhangi bir tedbir almasının mümkün olmadığı ve dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı herhangi bir davranışının bulunmadığı gerekçesiyle bu suçtan verilen beraat hükmünü de onamıştır⁶¹.

Burada sorun, süregelen bir kötü muamelenin bulunduğu durumlarda “mağduru intihara sürükleyen” sürecin TCK m. 84/4 kapsamında ele alınıp alınamayacağıdır. Yargıtay, sürekli alkol alıp eşini darp eden ve onu aldatan kocanın, eşinin intiharı ile sonuçlanan süreç sebebiyle intihara yönlendirmeden sorumlu tutulamayacağını belirtmiştir⁶². Bu yaklaşıma esasen biz de katılıyoruz. Kötü muamele tek başına tipik bir “intihara yönlendirme” fiili değildir. Mağdur kötü muameleye dayanamayarak intihar etmeyi kendisi seçmektedir⁶³. *Özgenç*, mağduru bir “kurtuluş” yolu olarak intiharı seçtiği bu gibi durumlarda TCK m. 84/4’ün olası kast bağlamında tartışılması gerektiğini belirtmiştir⁶⁴. Ancak

⁶⁰ KÖMÜR / ÖZDEMİREL / ÖZVER / ÖZBAY / ŞAHİN / GÜRLER, s. 64-65.

⁶¹ Yargıtay, 12. CD, T. 23.02.2022, E. 2019/3880, K. 2022/1351 (Yargıtay Karar Arama).

⁶² “Dava konusu olayda, sanığın eşi olan müteveffayı evlilik süreci içerisinde sistematik bir şekilde gerek darp etme gerekse aç bırakma, para vermeyip belli başlı ihtiyaçlardan mahrum bırakma şeklinde gerçekleşen ve ölüm olayına kadar devam eden eylemlerin 5237 sayılı Kanun’un 96 ncı maddesi kapsamında eziyet suçunu oluşturduğu anlaşıldığından” şeklinde karar vermiştir. Yargıtay, 8. CD, T. 22.02.2024, E. 2021/9725, K. 2024/1684 (Yargıtay Karar Arama). Yine benzer bir dosyada “sürekli alkol alıp, ailesine karşı maddi ve manevi sorumluluklarını yerine getirmeyen ve ölen eşini başka kadınlarla aldattığı anlaşılan sanığın, mağdura sistematik şekilde fiziki, ekonomik ve manevi şiddet uyguladığı, aile birliğinin gereklerine aykırı olarak, şefkatle bağdaşmayan davranışlarda bulunduğu anlaşılmakla, her ne kadar sanığın ölen eşine karşı eylemi intihara yönlendirme suçunu oluşturmaya da, iddianamedeki anlatıma göre, TCK’nun 96. maddesinde tanımlanan eziyet suçunu oluşturup oluşturmadığının tartışılmaması” denilmiştir. Yargıtay, 1. CD, T. 03.05.2012, E. 2009/6614, K. 2012/3501 (Yargıtay Karar Arama).

⁶³ ÖNTAN, Yaprak: “İntihara Yönlendirme Suçları”, *Prof. Dr. Nevzat Toroslu’ya Armağan Cilt II*, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2015, s. 862-864.

⁶⁴ <https://x.com/izzetoezgenec/status/1933496386525266288> (ET: 30.08.2025).

suçun olası kastla işlenebileceği kabul edilse bile sübut yönünden bu olayların bir sonuca bağlanması son derece zor görünmektedir.

Bu açıklamalar bağlamında toparlayacak olursak olası kast da bir kasttır ve 84. madde uygulamasında kategorik olarak reddedilemez⁶⁵. Ancak failin mağdura yönelik suç oluşturan her tekil eylemi TCK m. 84 kapsamında tipik bir fiil olarak ele alınamayacağı gibi kimsenin öngörülebilir olmayan tamamen rastlantısal bir sonuçtan ceza sorumluluğunun doğması da kabul edilmez. Kişilerin bütünüyle hukuk zemininde yer alan tavır ve tutumlarının ise bu kapsamda değerlendirilmesi hiç mümkün değildir. Bu bağlamda; duygusal ilişki teklifinin reddedilmesi, amir-memur ilişkisindeki olağan görevlendirmeler, bir yazılı ya da sözlü sınavda adayın başarısız bulunması, öğrencinin sınıfta bırakılması gibi durumlar bu kapsamda ele alınamaz. Keza ani şekilde gelişen ve kimsenin öngöremeyeceği vakalarda da durum böyledir⁶⁶. Dolayısıyla “psikolojik otopsi” yöntemiyle tespit edildiği iddia edilebilecek bu tip bağlantılara ceza sorumluluğunun alanını belirlemek açısından temkinli yaklaşmak gerekir.

B. İkili Ölüm Olguları Bağlamında Cezai Sorumluluk

Literatürde iki kişinin birlikte intihar etmesi (*suicid-suicid*, intihar-intihar) ya da birinin diğerini öldürüp sonra intihar etmesi (*homicid-suicid*, cinayet-intihar)⁶⁷ vakalarına “ikili ölüm” denilmektedir⁶⁸. İkili ölümlerde her iki tarafın da hayatını kaybettiği durumlarda ceza hukuku açısından soruşturma TCK m. 64 gereği konusuz kalmakla birlikte; intihar-intihar vakalarında taraflardan birinin intihar girişiminin herhangi bir sebeple sonuçsuz kaldığı yani ölümün gerçekleşmediği, cinayet-intihar vakalarında da intihar edenin hayatta kaldığı olasılıkta ceza sorumluluğu üzerinde düşünme gerekliliği ortaya çıkmaktadır. İkinci olasılık nispeten kolaydır. Zira cinayet-intihar vakalarında hayatta kalan müntehirin ceza sorumluluğu TCK m. 81 kasten öldürme suçu çerçevesinde ele alınacaktır. İntihar-intihar vakalarında ise icrai hareket taraflardan biri tarafından yapılmış ve o kişi hayatta kalmış ise ceza sorumluluğu yine TCK m. 81 çerçevesinde değerlendirilmelidir⁶⁹.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu (YCGK) kararına konu olan bir olayda; bindikleri aracı nehre sürmek suretiyle intihar etmeye karar veren iki arkadaştan yalnızca aracı kullanan hayatta kalmıştır. Dosyaya yansıyan bilgilere göre vefat eden müntehir son anda şoföre “dur” demiş ise de olayı engelleyememiştir. YCGK bu olayda “... birlikte intihar etme konusunda anlaşıp bu konuda birbirlerini teşvik ettikleri anlaşılmış ise de, intihara yönlendirme suçunun oluşabilmesi için, intihara azmettiren veya teşvik eden failin eylemleri, yalnızca bu hareketlerle sınırlı kalmalı, müntehir kendi yaşamına bizzat kendi hareketiyle son vermelidir. Başka bir deyişle intihar, müntehir tarafından bizzat gerçekleştirilmelidir... maktulün yaşamına son verme konusundaki rızasının, üzerinde mutlak surette tasarruf edebi-

⁶⁵ Aksi görüşte olan Tokdemir şu örneği vermektedir: 16 yaşındaki bir çocuk babasının kendisini evden kovması halinde intihar edeceğini söyler. Çocuğunun intihar edebileceğini öngören babanın, bu davranışıyla çocuğunu intihara teşvik ettiği ya da çocuğunun intihar kararını kuvvetlendirdiği söylemek mümkün değildir. Babanın bu husustaki öngörüsü, çocuğunun intiharını istediği anlamına gelmez. Zira bu suç, taksirle veya olası kastla işlenemez. Aksi bir durumun kabulü, bireylerin hareket hürriyetinin aşırı şekilde kısıtlanması anlamına gelir. Örnek ve açıklamalar için bkz. TOKDEMİR, s. 384.

⁶⁶ “Sanık ile maktul Z’nin olay öncesinde arkadaşlıklarının bulunduğu ancak sanığın uyuşturucu kullanması, kaba ve küfürli davranışlarda bulunması nedeni ile maktulün sanıktan ayrıldığı, kendisinden ayrılmasına rağmen sanığın maktulün yolunu kestiği, onu telefon ile rahatsız ettiği, olay günü de kardeşini arayarak onun telefonu ile maktulle görüştüğü; ‘Sen beni eve çağırmadın mı birlikte banyoya gitmedik mi, benden başka kaç kişinin altına yattın!’ dediği, telefonun kapatılması üzerine mesaj çekerek: ‘Açsana teli açmayacaksan niye taşıyon, adamı ayar etme aç telefonu, ben S telefonu aç yoksa sizin evin orada kıyamet kopacak!’ şeklinde mesaj çektiği, ayrıca yanına bıçak alarak maktulün evinin önüne geldiği ve evin önündeki tartışma sırasında maktulün üst kattan atlayarak intihar ettiği anlaşılmıştır.”. Yargıtay bu olayda intihara yönlendirme suçundan kurulan beraat hükmünü onamıştır. Yargıtay, 1. CD, T. 18.01.2024, E. 2022/7617, K. 2024/422 (Yargıtay Karar Arama).

⁶⁷ Aile içerisinde meydana gelen *homisit-suisit* olgularında, psikolojik otopsi yöntemi kullanıldığında; aile içi şiddet öyküsü, boşanmalar, majör depresif bozukluk gibi bulgulara ulaşılabildiğine dair bkz. FIRAT, Sunay / ERK, Mehmet Aykut / DOKGÖZ, Halis: “Homisit-Suisiti Anlamak”, *Adli Tıp Bülteni*, 2020, Cilt 25, Sayı 2, s. 118.

⁶⁸ HAKERİ, Hakan / YAĞMUR, Fatih / AKKAYA, Harun / ÜNAL, Esra / SARI, Seyfullah / ERDEM, Feyzullah / DURMUŞ, Berna / BULUĞ, Ufuk: “İkili İntihar Girişimi Durumunda Birinin Hayatta Kaldığı Olgularda Yasal Süreç”, *Terazi Hukuk Dergisi*, 2014, Cilt 9, Sayı 100, s. 37.

⁶⁹ TAŞTEMİR, s. 218.

leceği bir hakka yönelik olmaması nedeniyle hukuken geçerli sayılmaması karşısında; suça sürüklenen çocuğun eyleminin kasten öldürme suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir” demiştir⁷⁰.

Bununla birlikte, intihara katılanların her birinin kendi icrai hareketini bizzat gerçekleştirdiği ancak taraflardan biri ya da ikisinin hayatta kaldığı durumlarda, müntehirlerin (salt eş zamanlı intihar etmek suretiyle) birbirlerine destek olma yönündeki eylemlerinin TCK m. 84 kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği çözülmesi gereken bir hukuki sorun olarak ortaya çıkmaktadır⁷¹. Keza, birlikte intihar vakalarında taraflardan birinin baskın olup diğerini intihara ikna edip etmediğinin⁷² belirlenmesi bakımından da psikolojik otopsi olanaklarından faydalanmanın mümkün olduğu düşünce- si dile getirilmektedir⁷³. Bu bağlamda bir görüşe göre müştereken alınmış bir karara istinaden icra edilen birlikte intihar vakalarında TCK m. 84/1 bağlamında sorumluluk doğması mümkün değildir⁷⁴. Salt birbirine eşlik etmenin manevi yardım olarak ele alınması olanaklı görünmemektedir⁷⁵. Bu tür olaylar- da kendisi de ölmeyi düşünen müntehirin rastlantısal olarak hayatta kalması sebebiyle cezalandırılması suç politikası açısından da tartışmalı bir durum olarak ifade edilmiştir⁷⁶. Diğer bir görüşe göre ise eğer tespit edilebiliyorsa müntehirlerin birbirlerine karşı durumlarını intihara azmettirme, teşvik etme, inti- har kararını kuvvetlendirme ya da maddi-manevi nitelikte yardım sağlama olarak değerlendirmek mümkündür⁷⁷.

Yargıtay, birlikte intihar kararı alan kişilerden ilkinin kendini öldürmesinin ardından diğerinin si- lahın ateşlenmemesi sebebiyle intihar edemediği bir olayda, iki tarafın da birbirinin ölümünü isteme- diği, münhasıran kendisine ilişkin intihar kararını icra ettiği gerekçesiyle beraat verilmesi gerektiğini belirtmiştir⁷⁸.

⁷⁰ Yargıtay, CGK, T. 29.06.2021, E. 2016/1-1323, K. 2021/314 (Yargıtay Karar Arama).

⁷¹ “Evli ve iki çocuk babası olan 31 yaşındaki sanık B ile 16 yaşındaki mağdur K’in arkadaşlık yapmasını ailelerinin onaylamaması üzeri- ne, B’in 11.03.2010 tarihinde K’in telefonuna mesaj çekerek ‘benimle her şeye var mısın’ dediği, K’in de ‘evet’ şeklinde cevap vermesi üzerine, bu kez de mağdureden öldürecek bir ilaç getirmesini istediği, 12.03.2010 tarihinde K’in evden 4 kutu ilaç alarak okul çıkışı B ile bulunduğu, birlikte Mersin’den Erdemli’ye gittikleri, burada bir pansiyonda kaldıkları, 14.03.2010 tarihinde B’in K’e ilaçları getirip getirmediğini sorduğu, K’in de getirdiğini söylemesi üzerine ilaçları paylaştıkları, önce K’in içmeye başladığı, B’in de ilaçları içtiği, bir süre sonra hastaneye gittikleri ve tedavi sonucu yaşama döndürüldükleri olayda, intihar etmeyi sanık B’in teklif ettiği ve intihar etmekte kullanılan ilaçları sanığın isteği üzerine mağdurenin temin ederek getirdiği anlaşılmakla, sanığın eylemine uyan intihara yönlendirme suçundan cezalandırılması gerektiği düşünülmeksizin, yazılı şekilde beraatine karar verilmesi”. Yargıtay, 1. CD, T. 04.12.2013, E. 2013/4118, K. 2013/7481 (Yargıtay Karar Arama).

⁷² “Maktul ile sanığın olaydan yaklaşık 3-4 yıl önce resmi nikah olmaksızın birlikte yaşamaya başladıkları ve bu ilişkilerinden 2 çocukları- nın bulunduğu, son bir ayda sanık ile maktulün aralarında başlayan geçimsizlik nedeniyle maktulün ailesiyle birlikte yaşamaya başladığı, ancak bu süreç içerisinde telefonla görüşmeye devam ettikleri, ... sanığın olaydan önce maktul ile yaptığı yazışmalarda hayattan bıktığını, yaşamak istemediğini, öncelikle müşterek çocuklarını öldürüp arkasından da intihar etmek istediğini dile getirdiği, hatta daha önce Niğde ilinde yaşanan bir intihar vakasıyla ilgili habere ait linki de maktule gönderdiği, maktulün ise sanığı sakinleştirmeye çalışıp inti- har etmeyi gerektirir bir sebep olmadığını bildirerek sanığı bu düşüncesinden vazgeçirmeye çalıştığı, bu yazışmalardan yaklaşık 10-12 saat sonra 12.05.2020 tarihinde maktulün anne ve babasıyla birlikte yaşamakta olduğu evde kendisini asmak suretiyle intihar ettiği... depresif bir ruh hali içinde bulunduğu ve bu nedenle aslen kendisini ve hatta çocuklarını öldürerek çözümünü intiharda aradığı anlaşılan sanığın maktulü intihara özendirme veya ikna kastından söz edilemeyeceği gibi maktulün de bu yöndeki konuşmalara karşı çıkarak aksine sanığı bu düşüncesinden vazgeçirmeye çalıştığı ancak sonrasında bizzat kendi aldığı kararla intihar ederek yaşamına son verdiği olayda sanığın eyleminin maktulü intihara sevk edecek bu kararı almasına yardımcı bulunacak nitelik ve ağırlığa ulaşıldığı gözetile- rek sanığın üzerine atılı suçun unsurlarının oluşmadığından sanık hakkında beraat kararı verilmesinde bir isabetsizlik görülmediğinden...”. Karara muhalif üye sanığın açtığı konuyu haberler ile destekleyen tavrının maktulde intihar kararı oluşmasına neden olduğu dü- şüncesiyle TCK m. 84/2’den sorumlu tutulması gerektiğini belirtmiştir. Yargıtay, 1. CD, T. 04.06.2024, E. 2022/13857, K. 2024/4153 (Yargıtay Karar Arama).

⁷³ FIRAT / ERK / DOKGÖZ, s. 116.

⁷⁴ İÇER, s. 308; ERSOY, s. 111.

⁷⁵ TAŞTEMÜR, s. 227-228.

⁷⁶ HAKERİ / YAĞMUR / AKKAYA / ÜNAL / SARI / ERDEM / DURMUŞ / BULUĞ, s. 38; TAŞTEMÜR, s. 213.

⁷⁷ TULAY, s. 821.

⁷⁸ Karara konu olayda her ikisi de kadın olan sanık ve maktul internet üzerinden tanışmış, sanık önce kendini erkek gibi tanıtmış bu şekilde aralarında bir duygusal ilişki gelişmiştir. Sanık bir süre sonra erkek olmadığını itiraf etse de taraflar bir şekilde ilişkiyi sürdürme kararı almış ve birlikte yaşamak için müşterek bir konuta çıkmışlardır. Sanığın ameliyatla erkek olmak istemesine karşın bunu sağlayamaması sebebiyle artık yaşamının anlamsız olduğu düşüncesiyle birlikte intihar etme kararı almışlardır. Sanığın temin ettiği silah ile olay günü iki adet intihar mektubu yazarak, intihar etmek üzere yan yana oturup, önce kimin intihar edeceği konusunda konuşmuşlar ikisi de diğ- erinden önce ölmek istemiştir. Sonuçta maktul tabancayı alıp kafasına dayayarak tetiğe basmak suretiyle intihar etmiş, sanık tetiğe bastığı sıradan merminin sıkışması üzerine silah ateş almamıştır. Birkaç kez denemesine rağmen silah ateşlenmeyince sanık annesine telefon ede- rek yardım istemiştir. Yargıtay bu olayda “Her ne kadar; maktulün intihar etme kararı üzerinde sanığın kendisine ait intihar etme kara-

III. YÜKSEKTEN DÜŞME SONUCU ÖLÜMLERDE PSİKOLOJİK OTOPSİ

Ülkemizde son yıllarda özellikle kentsel alanda yüksekten düşme suretiyle ölen kadınlara ilişkin haberler dikkat çekici şekilde artmış ve bu ölümlerin, “intihar” denilerek “üzerinin kapatıldığı”, gerçek ölüm sebebinin bulunamadığı yönünde serzenişler dile getirilmeye başlanmıştır. Esasında yüksekten atlama suretiyle ölümler (kolay erişilebilir ve etkili bir yöntem olması sebebiyle) tüm intihar biçimleri arasında gerçekten de sık görülen türlerdendir. Buna karşın pencere, cam ve balkonların her zaman başkaları tarafından da görülebilir yerler olması sebebiyle cinayetler için uygun bir ortam olmadığı da düşünülebilir⁷⁹. Ancak özellikle partnerler arasında süregelen bir husumet bulunan ya da ani şekilde başlayan şiddetli bir tartışmayı takip eden durumlar özel bir değerlendirmeyi haklı kılmaktadır.

Yüksekten düşme sonucu ölüm soruşturamaları delil toplama ve olay örgüsünü aydınlatma açısından zorlu alanlardır. Görgü tanığı ve olay anını gösteren kamera genellikle bulunamamaktadır. Dolayısıyla soruşturma konusu olayın intihar mı yoksa cinayet mi olduğunu belirlemek açısından olay yeri inceleme işlemlerinin titizlikle yapılması çok önemlidir⁸⁰. Yüksekten düşme olgularında; mağdurun fizik özellikleri, çarptığı zeminin yapısı, düşme pozisyonu ve düştüğü yükseklik ölüm sonucunun doğması üzerinde etkili olan etmenlerdir⁸¹. Sayılan çoklu değişkenler sebebiyle fiziksel otopsi ile orijin tayini yapmak da mümkün olmamakta, fiziksel otopsi sadece “çoklu (genel) beden travması” hususunu ortaya koyabilmektedir⁸². Bu tip vakaların soruşturmasında “Newton yasaları” ve “kinematik formülleri” kullanan fizik uzmanlarının bilirkşi olarak görüşü alınabilmektedir⁸³. Ancak konumuz bağlamında özellikle kadın ölümlerinde psikolojik otopsinin orijin tayini bakımından aydınlatıcı bir yöntem olabileceğinden bahsedilmeye başlanmıştır⁸⁴. Bu tip olgularda ölenin intihara yatkın bir kişilik yapısı olup olmadığını belirlemenin dosyaya katkı sağlayacağı iddia edilmektedir⁸⁵.

Kanaatimizce; bu hususta yargıya varılırken dikkatli olunmalıdır. Zira mağdurun psikolojik durumu, alkol ya da uyuşturucu-uyarıcı madde kullanımı, olay öncesinde intihar girişimleri bulunması vb. hususlar bu olayların mutlaka intihar biçiminde olduğunu göstermeyeceği gibi tam tersi de mutlaka cinayet olarak ele alınmasını gerektirmez. Olası tüm maddi delillerin toplanmasına karşın sübut konusunda netlik sağlanamamış olabilir. İşte bu tip durumlarda “psikolojik otopsi” adı verilen yöntemden hareketle ceza sorumluluğunun doğabileceğini kabul etmek kanaatimizce *in dubio pro reo* ilkesi bağlamında mümkün değildir. Ancak maddi delillerin zaten olayın gerçekleşme biçimini ortaya koyduğu durumlarda kanaati destekleyici bir unsur görevi üstlenebilir.

Türk mahkemelerinde tam olarak “psikolojik otopsi” isimlendirmesi yapılmasa bile müntehirin olay anı ve öncesindeki psikolojik durumunun bir değerlendirme kriteri olarak ele alındığı söylenebilir.

rının etkili olduğu ve onun kararını takviye ettiği söylenebilirse de, sanığın kararının münhasıran kendi intiharına ilişkin olması ve bunun dışında maktulün intiharına yönelik herhangi bir söz veya hareketinin bulunmaması ve hatta intihar anında sanık ve maktulden her birinin bir diğerinin intiharını istemek bir yana öncelikle kendisinin intihar etmek istediğinin açıkça anlaşılması karşısında, sanığın intihara yönlendirme suçundan beraati yerine mahkumiyetine karar verilmiş olması” gerekçesiyle bozma kararı vermiştir. Yargıtay, 1. CD, T. 11.04.2013, E. 2010/6485, K. 2013/3121 (Yargıtay Karar Arama).

⁷⁹ ŞENEL, Berna / ARICAN, Nadir / ÜZÜN, İbrahim / ERSOY, Gökhan / AĞRITMIŞ, Hasan: “İstanbul’da Balkondan Düşmeye Bağlı Ölümler”, *Adli Tıp Dergisi*, 2006; Cilt 20, Sayı 1, s. 4-5.

⁸⁰ BAKIR ÖZBİLEK, İlknur / CANTÜRK, Gürol: “Türkiye’de 2010-2020 Yılları Arasında Kitle İletişim Araçlarında Yayınlanan Yüksekten Düşme Vakalarının Değerlendirilmesi”, *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2025, Cilt 10, Sayı 2, s. 156.

⁸¹ Literatürde genel olarak 12 m yükseklikten meydana gelen düşmelerin %50, 18 m’den daha yüksekten gerçekleşen düşmelerin ise %100 ölümcül olduğu bildirilmiştir. ERYILMAZ, Mehmet / DURUSU, Murat: “Yüksekten Düşme: Erişkin Olgular”, *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 2008, Cilt 9, Sayı 2, s. 29-30; BAKIR ÖZBİLEK / CANTÜRK, s. 155.

⁸² RAVEENDRAN / VİDANAPATHIRANA, s. 34; ÇAKI, İbrahim Eray: *Yüksekten Düşmeye Bağlı Ölüm Olgularının Orijin Açısından Değerlendirilmesi*, Tıpta Uzmanlık Tezi, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İstanbul, 2017, s. 63.

⁸³ BAKIR ÖZBİLEK / CANTÜRK, s. 150.

⁸⁴ GÜRGEZOĞLU YAPAR, *Psikolojik Otopsi ve Kadın Cinayetleri Açısından Tartışılması*, s. 175. Prof. Dr. Halis Dokgöz’ün “rezidans cinayetleri” olarak adlandırdığı yüksekten düşme vakalarında psikolojik otopsi yapılması gerektiği yönündeki görüşü için bkz. <https://artigerecek.com/kadin/prof-dr-dokgoz-supheli-kadin-olumu-vakalarinda-mutlaka-psikolojik-otopsi-de-istenmeli-286731h> (ET: 30.08.2025).

⁸⁵ GÜRGEZOĞLU YAPAR, *Psikolojik Otopsi*, s. 281.

lir. Örnek bir olayda mahkeme; sanığın istikrarlı şekilde kıskançlık sebebiyle tartışma yaşadıkdan sonra mağdurun kendisini balkondan attığına yönelik savunması, mağdurenin daha önce de iki kez intihar girişiminde bulunması, mağdurenin ajandasına yazmış olduğu notların psikolojik yönden değerlendirilmesi için tevdi edildiği öğretim üyesi tarafından düzenlenen raporda, mağdurenin aşk yaşantısı ile ilgili hayal kırıklıkları yaşadığı, ölme ve yaşama isteği arasında gidip geldiğinin belirtilmesi, mağdurenin kanında bir kısım psikolojik rahatsızlıkların tedavisinde kullanılan ve uyuşturucu etki yaratan maddeler tespit edilmesi, sanığın telefonunda kıskançlık tartışmasına konu başka kadınlara ait uygunsuz fotoğraflar ve mesajlar olduğunun belirlenmesi, sanığın mağdureyi öldürmeye teşebbüs etmesini gerektirecek seviyede bir husumetinin de bulunmamasını gözeterek beraat kararı vermiş ve bu karar Yargıtay tarafından onanmıştır⁸⁶.

Yüksekten düşme sonucu ölümler, Yargıtay açısından da zorlu vaka örnekleri olup, bazı durumlarda toplanan tüm delillere rağmen karar karşı oylarla çıkmaktadır. Sübut değerlendirmesinde mahkemenin üzerinde durduğu hususları göstermesi bakımından aşağıdaki 5 olaya ilişkin içtihatları aktarmayı uygun buluyoruz:

“Sanık G ile eşi olan maktule E’in olaydan 1,5 yıl kadar önce kaçarak evlenmeleri, maktulenin ailesinin bu evliliğe rıza göstermemesi nedeniyle aralarında geçimsizlik olması, bu geçimsizlik neticesinde sanığın maktuleye şiddet uyguladığının katılanların ve tanıkların beyanlarından anlaşılması... (sanıkların) maktulenin oturduğu yerden kalktıktan sonra dengesini kaybedip altta bulunan kayalığa düştüğünü söyledikleri, ancak maktulenin oturduğu kaya parçasının genişliği, kayalığın ucuna kadarki mesafe, maktulenin bulunduğu yerden ayrılmak için izlemesi gereken yol ve yön dikkate alındığında, maktulenin düştüğü anda öncelikle bastığı zemin ile vücudunun temasından sonra altta bulunan kayalığa düşmesi gerektiğinin dosyada mevcut bilirkişi raporları ile ortaya konulması, sanıkların ifadelerinde belirttikleri şekilde maktulenin dengesini kaybederek altta bulunan kayalığa düştüğü kabul edildiğinde maktulenin oturduğu kaya parçasından kayalığın ucuna kadar ki 115 cm’lik mesafeyi almak için birkaç adım atması veya kayalık üzerinde bir süre sendeler biçimde hareket etmesi gerekeceği, ... dosyada mevcut olay yeri inceleme, adli tıp ve fizik bilirkişilerinin sanıkların anlatımlarını dikkate alarak keşif mahallinde yaptıkları gözlem neticesinde, maktulenin düşer düşmez sanıkların maktuleyi yaralı vaziyette gördüklerini belirttikleri yere kadar gelmesinin mümkün olmadığı ve maktulenin dıştan bir müdahale ile kayalıktan aşağıya atıldığı yönündeki ortak kanaatleri ile tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; sanığın üzerine atılı eşini kasten öldürme suçunu işlediği sabit olup, yerel mahkemenin bu yöndeki mahkûmiyet hükmünün onanmasına ilişkin Özel Daire kararında isabetsizlik bulunmamaktadır”.

YCGK’nun bu kararına Başkan ve 20 üye; maktuleye 2007 yılında hastaneye müracaat ettiğinde vertigo tanısı konulduğu, mevcut rahatsızlığına bağlı bir denge problemi olduğunun anlaşıldığı, olay anı ve öncesinde maktule ile sanık arasında tartışma ve kavga olduğuna dair herhangi bir bilgi bulunmaması sebebiyle sanığın eşini kasten öldürdüğüne dair kabulün varsayıma dayalı olup, “şüpheden sanık yararlanır” ilkesi uyarınca beraatine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle muhalefet etmişlerdir. Başka bir olayda ise aşağıdaki gerekçelerle yine mahkûmiyet sonucuna varılmıştır:

“Sanık ile maktulün yaklaşık 1 aydır evli oldukları, her ikisinin de ikinci evliliklerini yapmış olduğu... olay anında evde kimsenin bulunmadığı... sanıkla maktulün olay gecesini kavga ettiğinin anlaşıldığı, sanığın maktulün bira şişesini fırlatarak

⁸⁶ (Kocaali 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 22.03.2023 tarih ve E. 2022/135, K. 2023/65 sayılı kararının temyizen incelenmesi sonucu) Yargıtay, 1. CD, T. 26.05.2025, E. 2024/1440, K. 2025/4236 (Yargıtay Karar Arama).

kırdığını ve hızlıca odadan çıkarak kendini attığını belirtmesine karşın maktulün odadan çıkarken ayağına cam batmamış olması, maktulün vücudunun sol bel kısmında oluşan derin kesinin maktulün sanık tarafından apartman boşluğuna itilmesi sırasında demir korkuluğa takılması sebebiyle olmasının mümkün görüldüğü, maktulün 18 nolu evlerinden çıkıp hemen oradaki boşluktan değil 6 metre mesafeden sonra düşmüş olmasının ve ayaklarının çıplak olmasının sanıkla yaşamış oldukları kavgadan ya da sanıktan kaçtığını gösterdiği, otopsi raporunda saptanan maktuldeki alkol düzeyinin dengesini kaybettirecek kadar fazla olmadığına anlaşıldığı, maktulü tanıyan kişilerin maktulün intihar etmesi için bir sebep bulunmadığını, maktulün çocuklarını çok sevdiğini, onlara çok düşkün olduğunu belirtmeleri bir bütün olarak değerlendirildiğinde; sanığın eşine karşı nitelikli kasten öldürme suçunu işlediğinin kabulüyle, atılı suçtan cezalandırılmasına karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde beraatine karar verilmesi hukuka aykırı bulunmuştur⁸⁷.

Görüleceği üzere sair maddi deliller yanında mahkeme bu olayda maktulü tanıyanların beyanı uyarınca “intihar etmesini gerektirecek bir sebep bulunmamasını” dikkate alınması gerekli bir husus olarak görmüş ve ilk derece mahkemesinin beraat kararını bozmuştur. Benzer şekilde gelişen ve başkan ve bir üyenin muhalefeti bulunan diğer bir olayda mahkûmiyet hükmü şu gerekçelere dayandırılmıştır:

“Tüm dosya kapsamına göre maktulün meme sürüntüsünde, elbisesinde, sütyenin sağ ve sol iç kısmı ile üzerinde sanık C’a ait DNA profilinin bulunması, vajinal sürüntü ve tırnak örneklerinde sadece erkek cinsiyetinde bulunan ve sanık ile aynı soy ağacındaki bireylerde olduğu bilinen Y-STR DNA uyumluluk saptanması hususlarının maktulle eve geldikten sonra geçtikleri odada uyuduklarını, yakınlaştıklarını ancak cinsel temas aşamasına gelmedikleri, sonrasını ise hatırlamadığını ifade eden sanığın savunmalarının aksini gösterdiği, otopsi görüntüleri ve tıbbi belgelere göre maktulün kafasının arka kısmında oksipital bölgede tespit edilen 6x8 cm ebadındaki ekimotik alanın maktulün düşüş ve bulunuş şekline göre yüksekte düşme bulgularıyla uyumlu bulunmadığı, öte yandan sekizinci kattan aşağıya düşen maktulün başındaki bu yaralanmanın havalandırma bölümündeki klima dış üniteleri, boru veya diğer çıkıntılı bölümlere sert şekilde çarpma ile oluşabileceğine dair bu cisimler üzerinde kan, saç, deri gibi dokulara rastlanmadığı gibi ilgili yerlerde kırık veya ezilme şeklinde oluşmuş bir hasar bulgusuna da yer verilmediği, yerden yüksekliği 76 cm olan pencereye çıkarak kendisini aşağıya attığı savunulan 171 cm boyunda 61 kg ağırlığındaki maktulün düşüş şekli ile travma ve yaraların özellikle vücudunun yüz ve ön bölgesinde lokalize olduğu, pencereye çıkarak aşağıya atladığı belirtilen maktule ait herhangi bir vücut izine pencerede veya yakınında rastlanmadığı, sanık ile aralarında gerçekleştiği anlaşılan fiziksel ve cinsel yakınlaşmaya rağmen maktulün aynı odadaki pencereden arkadan fermuarlı straplez dar elbisesi kolu açıkta ve özensiz bir şekilde giydirilmiş ve iç çamaşırı ters giyilmiş şekilde düşmüş bulunduğu, savunmalarında yorgunluktan yatakta sızıp kaldığını, annesinin telefon etmesi üzerine uyandığını belirten sanığın anlatımlarının HTS kayıtlarıyla doğrulanmadığı ve annesini bizzat kendisinin öğlen saatlerine doğru defalarca kez aradığının anlaşıldığı, odada rahatça fark edilebilecek durumda bulunan maktule ait çanta, cep telefonu ve ayakkabıların varlığına ve daire kapısının arkadan zincirli bulunmasına rağmen, geceyi birlikte geçirdiği maktulün evden çıkmadığını anlayabilecek durumdaki sanığın bu hususta herhangi bir endişeye kapılmadan ve araştırma gereği dahi duymadan annesiyle beraber daha ön-

⁸⁷ Yargıtay, 1. CD, T. 17.10.2023, E. 2022/7086, K. 2023/6272 (Yargıtay Karar Arama).

ceden bileti alınan Adana uçağına binmek üzere evden ayrıldığı hususları bir bütün halinde değerlendirildiğinde maktule yönelik kasten öldürme suçunu işlediği sabit olan sanığın mahkumiyeti yerine dosya içeriğindeki delillerle bağdaşmayan kendisini suçtan kurtarmaya yönelik çelişkili savunmalarına itibar edilerek hakkında yazılı şekilde beraat kararı verilmesi yönünden hükümde hukuka aykırılık bulunmuştur⁸⁸.

Mahkemenin yine kasten öldürme sonucuna vardığı ancak haksız tahrik indirimi uygulanmasını kabul ettiği diğer bir kararda ise olay gelişimi şu şekildedir:

“Maktul E’in sanık B ile uzun süredir fiili birliktelik yaşadığı ve bu ilişkiden ortak çocuklarının bulunduğu, olay tarihinde ikametlerinde bulundukları sırada sanığın maktulün cep telefonundan bir başkası ile mesajlaştığını görmesi yüzünden başlayan tartışmanın, kavgaya dönüştüğü, güvenlik görevlilerine yaşadıkları binadan kavga olduğuna dair ihbar yapılmış ise de ekipler suç yerine henüz ulaşmadan maktulün, ikametinin yatak odası balkon penceresinden aşağıya düşmesi (üzerine)... hayatını kaybettiğinin anlaşıldığı, sanık her ne kadar aşamalarda özü değişmeyen savunmalarına göre üzerine atılı suçlamayı inkar ederek maktulün görüştüğü üçüncü kişi ile telefon ile konuştuğu esnada pencereden atlayarak intihar ettiğini savunmuş ise de; maktulün parmak aralarında alınan svaplarda sanığa ait DNA örneklerinin tespit edilmiş olması, sanığın olay yerinde güvenlik görevlileri tarafından çekilen fotoğraflarında yüz ve boyun bölgesinde derin yaralanmalarının mevcut olup olay gerçekleşmeden önce sanığın maktulün annesi katılan M’i arayaarak sinkaflı küfürler edip katılanı ve kızını öldürmekle tehdit ettiği, maktul düştükten hemen sonra alınan kamera kayıtlarına göre maktulün yanına gelen tanık N’nin anlatımlarına göre sonradan maktulün eşi, kayınvalidesi ve kayınpederi olduğunu öğrendiği olay yerindeki şahıslardan bayan olanının başını elleri arasına arasına alarak “ölse de kurtulsak” şeklinde beyanda bulunduğunu belirtmesi nazara alınarak sanığın maktulün başka bir erkek şahısla müstehcen içerikli yazışmalar yapmış olmasından kaynaklanan tahrik altında pencereden iterek ölümüne sebep olduğunun belirlendiği⁸⁹”.

Mahkemenin yukarıdaki örneklerden farklı olarak bu kez beraat kararlarını onadığı diğer bir dosyada ise olay gelişimi şu şekildedir:

“Katılan G’nin, sanıklarla birlikte oturduğu, 5. kattaki apartman dairesinin balkonundan, olay tarihinde saat 21.50 sıralarında düşmesi suretiyle ağır yaralandığı, uzunca bir süre tedavi altında kaldığı, Cumhuriyet savcılığınca bu süre zarfında sanıklar hakkında yapılan soruşturma neticesinde kovuşturmaya yer olmadığına kararı verildiği, ancak daha sonra katılan koma halinden çıkıp kendisinin sanık K tarafından itildiğini beyan etmesi üzerine sanıklar hakkında kamu davası açıldığı, dosyada mevcut kayıtlara göre katılanın, bu olaydan önce de 07.03.2015 tarihinde hap içmek suretiyle intihara teşebbüs ettiği, yine dosyada mevcut adli tıp raporunun içeriğine göre olayın öncesinde katılana darp ve cebir uygulandığına, yine katılanın iddiasına göre sol gözüne yumruk atıldığına dair herhangi bir tespitin bulunmadığının anlaşıldığı, olay sonrasında aynı apartmanda oturup ifadelerine başvurulanan tanık Z.D. ve beş yaşındaki oğlu M.D.’nin olayı görmediklerini beyan ettikleri, balkondan itilme sonucu düşen bir kişinin bunu yapan şahıslara karşı direnmesinin bağırıp yardım istemesinin balkon demirlerine tutunmasının gerektiği, oysa ki olayda hiç bir bağırma,

⁸⁸ Yargıtay, 1. CD, T. 25.09.2023, E. 2022/2072, K. 2023/5599 (Yargıtay Karar Arama).

⁸⁹ Yargıtay, 1. CD, T. 11.09.2024, E. 2024/1905, K. 2024/5461 (Yargıtay Karar Arama).

yardım isteme, gibi bir durum tespit edilmediği, aksine tanık R.U. taraflar arasında tartışma sesini duyduğunu, balkona çıktığını, katılanın bir anda yere düştüğünü, aşağı indiklerinde sanık K’nın da katılanın başında beklediğini beyan ettiği, tüm dosya içeriği, sanık savunmaları, katılan hakkında düzenlenen Adli Tıp Kurumu raporu dikkate alındığında katılanın sanıklar tarafından itilerek balkondan düşürüldüğüne dair mahkumiyetleri için yeterli, somut, kesin ve her türlü şüpheden uzak delil bulunmadığı, ... katılanın olay sonrasında tedavi görüp kendisine gelmesinden itibaren sanıklar hakkındaki suçlamalarının olayın etkisi veya psikolojik durumuyla ilgili olabileceğinin değerlendirildiği, bu deliller ışığında sanıkların üzerlerine atılı suçtan ayrı ayrı beraatlerine karar verildiği belirlenmiştir⁹⁰”.

Yargıtay’ın onama kararı verdiği bu dosyada, mağdur hayatta kalmış ve olaya ilişkin beyanda bulunmuş ancak beyanına itibar edilmemiştir. Bu kanaat desteklenirken de mağdurun olay öncesinde de intihar girişiminde bulunduğuna vurgu yapmıştır.

SONUÇ

Kanun koyucunun yaşam hakkına yönelik her türlü saldırıyı yaptırım altına alma arzusunun ürünü olan TCK’nın 84. maddesi, öğretide tipiklik ve cezalandırılabilirliğin sınırlarını muğlak bırakmış olması sebebiyle eleştirilen bir hükümdür. Teorik sorunlar bir kenara bırakılacak olsa bile “intihara yönlendirme” sübut zorluklarını aşmanın zor olduğu bir suçtur. Ceza hukukunda amaç maddi gerçeğe ulaşmak olup bu maksada matuf olarak delil serbestisi ilkesi geçerlidir. Ancak delil serbestisi de hukuki bazı sınırlara tabidir. Bu bağlamda çözümü teknik bilgi ve uzmanlığı gerektirmeyen konularda bilirkişiye başvurulması olanaklı değildir.

“Psikolojik Otopsi” çalışmaları tekil intihar vakalarında, müntehirin kararı üzerinde etkili olan içsel ve dışsal sebepleri belirleme çabasını ifade etmektedir. Çoklu vaka analizleri yoluyla da intihara ilişkin risk faktörlerini belirleme ve önleme çalışmalarına kılavuzluk etme hedefleri de bulunmaktadır. Zira intihar bir halk sağlığı sorunudur. Muhtemel risk faktörlerinin erken aşamada tespit edilerek engellenmesi son derece kıymetlidir.

Buna karşın ceza soruşturamaları bağlamında tekil olaylardaki katkı potansiyeli sorgulandığında tatmin edici tespitler yapmak zorlaşmaktadır. Çünkü psikolojik otopsi uygulamaları olarak anlatılan hususlar esasen “şüpheli intihar” soruşturmasının bizatihi kendisiyle örtüşmektedir. İntihar soruşturamalarında; ölenin ajandası, intihar notu, günümüzde özellikle cep telefonunun incelenmesi (son internet aramalarında intihar yöntemleri, kullanılabilecek ilaçlar, bunları temin edebileceği alışveriş siteleri olması, şahsi sosyal medya hesabında yaptığı paylaşımlar, whatsapp mesaj geçmişi), varsa psikiyatrik tanılar ve kullandığı ilaçlar, önceki intihar girişimleri hakkındaki bilgilerin toplanması zorunludur. Dolayısıyla bu sürecin özel bir isimlendirme ile bir bilirkişilik hizmeti olarak ele alınmasının yerindeliği kuşkuludur. Çalışmadaki bir örnekte görüldüğü gibi “mesaj içeriklerinin intihara yönlendirme niteliği taşıyıp taşımadığı” sorusu da CMK m. 63 uyarınca bilirkişiye yöneltilebilecek bir soru olmayıp hâkim tarafından tespiti yapılması gereken bir suç unsurudur.

Dikkat edilmesi gereken diğer bir husus şudur: TCK m. 84 kapsamında tipik bir fiil olarak ele alınmayacak hayat olayları ve insan ilişkileri müntehirin intihar saikini belirlemiş olsa da cezai sorumluluk üretmez. Dolayısıyla duygusal ilişkilerden kaynaklanan hayal kırıklıkları, akran zorbalığı, *body shaming* olarak isimlendirilen fiziksel görünüş sebebiyle aşağılanma/utandırılma, işten çıkarılma, görev yeri değişikliği, sınıfta bırakılma, mobbing, herhangi bir suça maruz bırakma vb. süreçler prensip olarak intihara yönlendirme bakımından tipik eylem niteliği taşımazlar. İntihar sonrası aile tutumu dikkate alındığında dini gerekçelerin de etkisiyle ülkemizde yaygın davranış modeli ölenin kesinlikle

⁹⁰ Yargıtay, 1. CD, T. 24.05.2023, E. 2022/2056, K. 2023/3537 (Yargıtay Karar Arama).

intihar etmiş olamayacağını düşünme yönündedir. Dolayısıyla intihar vakalarında mutlaka bundan sorumlu bir fail bulma çabası, ceza hukukunun amaçlarıyla uyumlu olmadığı gibi ölenin yakınlarında da ikincil bir travmaya yol açabilir, onları tükenmeyen bir şüphe girdabına sürükleyebilir.

Kanaatimizce yüksekten düşme soruşturmalarında kusursuza yakın bir olay yeri inceleme için hem kolluk kuvvetleri hem de adli makamlarca önceden düşünülmüş protokoller hazırlanmalı, maddi deliller mümkün olan en hızlı şekilde toplanmaya çalışılmalıdır. Ancak kasten öldürme şüphesi bulunan intihar olaylarında “müntehirin intihar temayülü bulunması/bulunmaması” yönündeki tespitler, maddi deliller ile çözüme ulaştırılamayan vakalarda ne cezalandırma ne de cezasızlık sebebi olabilir. Tüm bunlara ilaveten elbette ölenin önceki psikiyatrik hastalıkları, kullandığı ilaçların endikasyonları, varsa bu ilaçların (intihar temayülü oluşturma gibi) yan etkileri, kanında tespit edilen maddeler vb. hususunda bir bilirkişi raporu alınabilir ve hatta alınmalıdır. Fakat bunun da psikoloji otopsi olarak isimlendirilmesinin uygun olup olmayacağını okuyucuya bırakıyoruz.

KAYNAKÇA

- AK, Mehmet / ÖZMENLER, Kamil Nahit / ÖZŞAHİN, Aytekin: “Psikolojik Otopsi ve Türkiye’deki Uygulamaları”, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2009, Cilt 10, Sayı 4, s. 332-325.
- AKYÜZ, Cansel: “Özkıyımın Ele Alınma Yöntemi Olarak Psikolojik Otopsi: Türkiye Örneği”, *Hitit Ekonomi ve Politika Dergisi*, 2022, Cilt 2, Sayı 1, s. 1-9.
- ARAFAT, Yasir / KHAN, Murad / MENON, Vikas / ALİ, Syeda Ayat-e-Zainab / REZAEİAN, Mohsen / SHÖİB, Sheikh: “Psychological Autopsy Study and Risk Factors for Suicide in Muslim Countries”, *Health Science Reports*, 2021, Cilt 4, Sayı 4, s. 1-9.
- ARTUK, Mehmet Emin: “İntihar ve İntihara Yardım Suçu Üzerine Bir Deneme”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1994, Cilt 4, Sayı 1-2, s. 113-142.
- BAKIR ÖZBİLEK, İlknur / CANTÜRK, Gürol: “Türkiye’de 2010-2020 Yılları Arasında Kitle İletişim Araçlarında Yayınlanan Yüksekten Düşme Vakalarının Değerlendirilmesi”, *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2025, Cilt 10, Sayı 2, s. 149-157.
- BENDHEİM, Otto L: “The Psychiatric Autopsy: Its Legal Application”, *Bulletin of the American Academy of Psychiatry and the Law*, 1979, Cilt 7, Sayı 4, s. 400-410.
- BHUSHAN, Divya / YADAV, Jayanthi / ROZATKAR, Abhijit Ramdas / MOİRANGTHEM, Sangita / ARO-RA, Arneet: “The Psychological Autopsy: An Overview of its Utility and Methodology”, *Journal of Neurosciences in Rural Practice*, 2023, Cilt 14, Sayı 3, s. 447-452.
- BROCKMANN, Claudia: “Psychologie im Kontext Polizeilichen Handelns”, (Ed.) BLİESENER, Thomas / LÖSEL, Friedrich / DAHLE, Klaus-Peter: *Lehrbuch Rechtspsychologie*, 2. Bası, Hogrefe Verlag, Bern, 2023, s. 161-175.
- CAULKİNS, Chris G: “The Psychological Autopsy: What, Who, and Why”, *The Forensic Mental Health Practitioner*, 2019, Cilt 2, Sayı 1, s. 1-10.
- CONNER, Kenneth R. / BEAUTRAİS, Annette L. / BRENT, David A. / CONWELL, Yeates / PHİLLİPS, Michael R. / SCHNEİDER Barbara: “The Next Generation of Psychological Autopsy Studies”, *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 2012, Cilt 42, Sayı 1, s. 86-103.
- ÇAKI, İbrahim Eray: *Yüksekten Düşmeye Bağlı Ölüm Olgularının Orijin Açısından Değerlendirilmesi*, Tıpta Uzmanlık Tezi, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İstanbul, 2017.
- ÇETİNKAYA BÜYÜKBODUR, Ayşin: “İntihar Girişimleri ve Retrospektif Sosyal İnceleme”, *Sosyal Çalışma Dergisi*, 2019, Cilt 3, Sayı 1, s. 28-46.
- DEMİRCAN Tuğçen / KARBEYAZ, Kenan: “Tamamlanmış İntihar Olgularında Psikolojik Otopsi”, *Osmangazi Tıp Dergisi*, 2022, Cilt 44, Sayı 4, s. 593-600.
- DİLSİZ, Ahmet: “Bir Ruhsal Otopsi Denemesi”, *Kriz Dergisi*, 1994, Cilt 2, Sayı 1, s. 218-222.
- ERKMAN, Fatma Tuğba; “Yargıtay Kararları Işığında Adli Tıbbi Açından İntihara Yönlendirme Suçu; Bir Kesitsel Araştırma”, *Maltepe Tıp Dergisi*, 2024, Cilt 16, Sayı 2, s. 42-45.
- ERSOY, Uğur: “İntihara Yönlendirme Suçu”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2018, Cilt 31, Sayı 136, s. 75-140.
- ERYILMAZ, Mehmet / DURUSU, Murat: “Yüksekten Düşme: Erişkin Olgular”, *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 2008, Cilt 9, Sayı 2, s. 29-32.
- EŞSİZOĞLU, Altan / SERCAN, Mustafa: “İntihara Azmettirme, Teşvik, Yardım ve İntihar Kararını Kuvvetlendirme İddiasında Adli Psikiyatrik Değerlendirme: Bir Olgu Sunumu”, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2017, Cilt 28, Sayı 3, s. 212-216.
- FIRAT, Sunay / ERK, Mehmet Aykut / DOKGÖZ, Halis: “Homisit-Suisiti Anlamak”, *Adli Tıp Bülteni*, 2020, Cilt 25, Sayı 2, s. 116-121.
- FREİ, Andreas: “Plädoyer für eine Psychologische Autopsie”, *Kriminalistik-Schweiz*, 2012, Sayı 1, s. 47-49.
- GÖK, Murat / ÖZAŞÇILAR, Mine / ZİYALAR, Neylan: “İstanbul’da 1997-2002 Yılları Arasında Polis İntiharları”, *Polis Bilimleri Dergisi*, 2004, Cilt 6, Sayı 3-4, s. 31-43.
- GÖNENİR ERBAY, Lale / CELBİŞ, Osman / ORUÇ, Mücahit / KARLIDAĞ, Rıfat: “Adli Tıp Kurumu Malatya Grup Başkanlığı’na Gelen Tamamlanmış İntihar Olgularının Psikolojik Otopsi Yöntemi ile İncelenmesi”, *Adli Tıp Dergisi*, 2020, Cilt 34, Sayı 1, s. 1-6.

- GÜRGEZOĞLU YAPAR, Esra: “Psikolojik Otopsi ve Kadın Cinayetleri Açısından Tartışılması”, *Fenerbahçe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi*, 2023, Cilt 3, Sayı 1, s. 164-177 (Psikolojik Otopsi ve Kadın Cinayetleri Açısından Tartışılması).
- GÜRGEZOĞLU YAPAR, Esra: “Psikolojik Otopsi”, 2. *Uluslararası Şiddeti Anlamak Kongresi*, 2020, İstanbul, s. 277-283 (Psikolojik Otopsi).
- HAFIZOĞULLARI, Zeki / ÖZEN, Muharrem: *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar*, 3. Baskı, Usa Yayıncılık, Ankara, 2017.
- HAKERİ, Hakan / YAĞMUR, Fatih / AKKAYA, Harun / ÜNAL, Esra / SARI, Seyfullah / ERDEM, Feyzullah / DURMUŞ, Berna / BULUĞ, Ufuk: “İkili İntihar Girişimi Durumunda Birinin Hayatta Kaldığı Olgularda Yasal Süreç”, *Terazi Hukuk Dergisi*, 2014, Cilt 9, Sayı 100, s. 35-38.
- HJELMELAND, Heidi / DIESERUD, Gudrun / DYREGROV, Kari / KNIZEK, Birthe L. / LEENAARS Antoon: “Psychological Autopsy Studiesas Diagnostic Tools: Are Theymethodologically Flawed?”, *Death Studies*, 2012, Cilt 36, Sayı 7, s. 605-626.
- HUYSAL, Aysegül: *Türk Ceza Kanunu’nda İntihara Yönlendirme Suçu*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019.
- İÇER, Zafer: “İntihara Yönlendirme Suçu (TCK m. 84)”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2020, Cilt 28, Sayı 1, s. 295-347.
- İLTAŞ, Yiğit / IŞIK YILMAZ, Berfin: “Psikolojik Otopsi Yönteminin İntihara Yönlendirme Suçu Bakımından Değerlendirilmesi”, *Legal Hukuk Dergisi*, 2025, Cilt 23, Sayı 273, s. 3009-3052.
- KALE, Gülşah Şükran / HANCI, İ. Hamit / DEMİRBAŞ, Hatice: “Psikolojik Otopsi: Adli Alanda Çalışanlar Bu Kavramı Biliyorlar mı?”, *Kriz Dergisi*, 2019, Cilt 27, Sayı 3, s. 114-130.
- KARATAŞ, Kader Semra / ŞAHİN, M. Feyzi / SEVİNÇ, Sinan: “Tamamlanmış İntiharlarda Psikolojik Otopsi Yöntemi ile İntihar Belirleyici Faktörlerinin Araştırılması”, *Adli Tıp Dergisi*, 2016, Cilt 30, Sayı 2, s. 128-134.
- KOCA, Mahmut: “İntihara Yönlendirme Suçu”, *Ceza Hukuku Dergisi*, 2010, Cilt 5, Sayı 12, s. 19-40.
- KÖMÜR, İlhami / ÖZDEMİREL, Rifat Özgür / ÖZVER, İsmail / ÖZBAY, Mehmet / ŞAHİN, Esra / GÜRLER, Ahmet Selçuk: “Psikolojik Otopsi; İntihara Sürükleyen Sebebin Otopside Tespit Edildiği Bir Olgu Sunumu”, *Adli Tıp Dergisi*, 2025, Cilt 29, Sayı 1, s. 61-66.
- MURTHY, Vasudeva: “Psychological Autopsy-A Review”, *Al Ameen Journal of Medical Sciences*, 2010, Cilt 3, Sayı 3, s. 177-181.
- ÖNTAN, Yaprak: “İntihara Yönlendirme Suçları”, *Prof. Dr. Nevzat Toroslu’ya Armağan Cilt II*, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2015, s. 845-898.
- ÖZDEMİR, Çağlar / TUĞCU, Harun / ASİL Haşim / YORULMAZ, Coşkun: “Suda Boğulma Yöntemi ile İntihar: Olgu Sunumu”, *Adli Tıp Bülteni*, 2007, Cilt 12, Sayı 3, s. 130-135.
- ÖZEN, Mustafa: “İntihara Yönlendirme Suçu”, *Ceza Hukuku Dergisi*, 2011, Cilt 6, Sayı 16, s. 32-67.
- ÖZGENÇ, İzzet: *Hükümlünün Ceza İnfaz Kurumunda İntiharı Dolayısıyla Ceza Hukuku Sorumluluğu*, 2022 (<https://izzetozgenc.com/makale/hukumunun-ceza-infaz-kurumunda-intihari-dolayisiyla-ceza-hukuku-sorumlulugu>, ET: 30.08.2025).
- ÖZGENÇ, İzzet: *İntihara Yönlendirme Suçu ile İlgili Yargıtay 1. Ceza Dairesinin Bir Kararı Üzerine Değerlendirmeler*, 2021 (<https://izzetozgenc.com/makale/intihara-yonlendirme-sucu-ile-ilgili-yargitay-1-ceza-dairesinin-bir-karari-uzerine-degerlendirmeler>, ET: 30.08.2025).
- ÖZSAN Hüseyin H. / SAYIL, Işık / DEVRİMCİ, Halise: “İntihar Olgusunun Adli Yönü Üzerine Bir Çalışma”, *Düşünen Adam*, 1994, Cilt 7, Sayı 1-2, s. 21-23.
- ÖZTÜRK, Bahri / TEZCAN, Durmuş / ERDEM, Mustafa Ruhan / SIRMA GEZER, Özge / SAYGILAR, Yasemin F. / ALAN, Esra / ÖZAYDIN, Özdem / ERDEN TÖTÜNCÜ, Efser / TOK, Mehmet Can: *Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku*, 17. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.
- RAVEENDRAN, Sathasivam / VİDANAPATHİRANA, Muditha: “Importance of a Psychological Autopsy to Identify the Manner of Death; a Case of fall from Height”, *Medico-Legal Journal of Sri Lanka*, 2019, Cilt 7, Sayı 1, s. 32-36.
- SABLONE, Sara / BELLİNO, Mara / CARDİNALE, Andrea Nicola / VİOLANTE, Maria Grazia / RİSOLA, Roberta / MAGNO, Antonella / PİERRO, Vincenzo / GRATTAGLIANO, Ignazio: “Psychological Autopsy: A Powerful Tool in Forensic Investigations”, *Forensic Sciences*, 2024, Cilt 4, Sayı 4, s. 635-646.

- SAYIL, Işık / CANAT, Saynur / TUĞCU, Handan; “Onaltı İntihar Olgusunun Psikolojik Otopsi Yöntemi ile Değerlendirilmesi”, *Kriz Dergisi*, 2003, Cilt 11, Sayı 2, s. 1-6.
- SEHLİKOĞLU, Kerem / SEHLİKOĞLU, Şeyma; “Bir Hastane Çalışanının Siyanür Alarak İntiharı ve Psikolojik Otopsi: Olgu Sunumu”, *KSÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 2022, Cilt 13, Sayı 3, s. 242-246.
- ŞAHİN, Cumhur / GÖKTÜRK, Neslihan; *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 15. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- ŞENEL, Berna / ARICAN, Nadir / ÜZÜN, İbrahim / ERSOY, Gökhan / AĞRITMIŞ, Hasan; “İstanbul’da Balkondan Düşmeye Bağlı Ölüm”, *Adli Tıp Dergisi*, 2006; Cilt 20, Sayı 1, s. 1-6.
- TAKTAK, Şafak / ÜZÜN, İbrahim / BALCIOĞLU, İbrahim; “İstanbul’da Tamamlanmış İntihar Olgularının Psikolojik Otopsi”, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2012, Cilt 13, Sayı 2, s. 117-124.
- TAŞTEMÜR, Eda; “Birlikte İntihar Olaylarında Hayatta Kalanın Cezai Sorumluluğuna İlişkin Karar Değerlendirmesi”, *Karar İncelemeleri Dergisi*, 2022, Cilt 1, Sayı 1-2, s. 213-234.
- TOKDEMİR, Sercan; “Türk Ceza Kanunu’nda Düzenlenen İntihara Yönlendirme Suçunun Tipikliği Kapsamında Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar ve Bu Sorunlara İlişkin Bazı Öneriler”, *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2025, Cilt 12, Sayı 1, s. 319-393.
- TULAY, M. Emre; “Türk Ceza Hukukunda İntihara Yönlendirme Suçu”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 2020, Cilt 26, Sayı 2, s. 814-837.
- TURAN, Tolga / HÖSÜKLER, Erdem / ERKOL, Zerrin / GÜNDOĞDU, Veyis / SAMURCU, Hakan / YILMAZ, Aziz; “Ası Yöntemi ile İntihar Eden 13 Yaşındaki Çocuk Olguda Psikolojik Otopsi”, *Adli Bilimler Dergisi*, 2020, Cilt 19, Sayı 2, s. 7-11.
- ÜNVER, Yener / HAKERİ, Hakan; *Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt I*, 20. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023.